

ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 1 W KŁOBUCKU

BIULETYN SZKOLNY

NR 8 /2010

KŁOBUCK 2010

*Nr 10 Biuletynu Szkolnego
Zespołu Szkół Nr 1 w Kłobucku*

*Serdecznie dziękujemy za współpracę dyrekcji szkoły:
mgr Annie Nowickiej, mgr Bożenie Trzepizur, mgr inż. Markowi Nogajowi, mgr inż.
Mirosławowi Cebuli.*

Redaktor naczelny: mgr Katarzyna Musialik

Zastępca redaktora naczelnego: mgr Małgorzata Rokosa

Zespół:

mgr Małgorzata Cieślak - Bieleninik

mgr Joanna Morawska

mgr Witold Morawski

Przygotowanie składu i łamanie komputerowe:

mgr Małgorzata Rokosa, mgr Katarzyna Musialik, mgr Witold Morawski

Projekt okładki:

mgr Katarzyna Musialik, mgr Małgorzata Rokosa

Wydawca:

Zespół Szkół Nr 1 w Kłobucku

42-100 Kłobuck, ul. Zamkowa 6

Zespół redakcyjny nie ponosi odpowiedzialności za stronę merytoryczną zamieszczonych w biuletynie publikacji.

*Matematyka jest alfabetem,
za pomocą którego Bóg opisał wszechświat.*

(Galileusz)

Za rok na maturę powraca obowiązkowa matematyka. O tym, że jest ona przedmiotem trudnym wiadomo od dawna. Z jakiego powodu uczniowie wciąż boją się matematyki? Nie jesteśmy przecież narodem pozbawionym predyspozycji, czy nawet wybitnych talentów w tej dziedzinie. Należy tu chociażby wymienić Adama Kochańskiego (nadwornego matematyka Jana III Sobieskiego), Jana Śniadeckiego, Stefana Banacha czy Hugo Steinhausa. Bez wysokiego poziomu matematyki nie byłyby możliwe osiągnięcia w innych dyscyplinach nauki, takich jak: informatyka i mechanika, a także osiągnięcia polskich arcymistrzów szachowych lub brydżystów zaliczanych do czołówki światowej. Skąd więc taki rozdźwięk między poziomem wiedzy naukowej w matematyce a nauczaniem tego przedmiotu w szkole. Mamy przecież w Polsce cenionych dydaktyków matematyki, a nawet szkoły naukowe w tej dziedzinie, jak choćby ta związana z nazwiskiem Anny Zofii Krygowskiej.

Na pewno w grę tu wchodzi różnorodne uwarunkowania zewnętrzne, wśród nich te, które związane są z całokształtem polityki społecznej i oświatowej. Niskie usytuowanie zawodu nauczyciela w hierarchii wynagrodzeń grup zawodowych powoduje odchodzenie ze szkoły zdolnych i ambitnych matematyków, podobnie jak nauczycieli języków obcych, trenerów, muzyków i innych. Znaczącą rolę odgrywają tu postawy uczniów i rodziców, którzy nawet w wyborze szkół niepublicznych poszukują szkół łatwych i przyjemnych, zapominając o tym, że sukcesy w nauce szkolnej, podobnie jak i w innych dziedzinach, wymagają jednak wyjątkowej pracy. W grę wchodzi również różne stereotypy. W powszechnej opinii wciąż zakorzenione są poglądy, że chłopcy mają talent do matematyki i uzdolnienia techniczne, dziewczęta zaś wykazują o wiele większe predyspozycje humanistyczne, do matematyki po prostu nie są stworzone.

Oczywiście to tylko niektóre przyczyny braków w wykształceniu matematycznym. Jeśli jednak nawet do renomowanych uczelni zgłasza się mniej kandydatów na matematykę i oparte na niej nauki ścisłe niż wynosi liczba miejsc, gdy już na I roku oferuje się wysokie stypendia, aby skłonić młodzież do studiowania matematyki, a dla tych, którzy zostają przyjęci na studia trzeba organizować zajęcia wyrównawcze – należy ogłosić stan alarmowy. Dlatego też ponad stu rektorów najważniejszych uczelni w kraju apelowało o przywrócenie matematyki na maturze. Nie można bowiem liczyć na dobre perspektywy społeczne i gospodarcze kraju, który nie dysponuje młodą kadrą o wysokich kompetencjach w zakresie nauk ścisłych.

Zespół redakcyjny

Spis treści

I. Wychowanie bez porażek

1. Grzegorz Biernacki
Adolescencja – wzrastanie ku dojrzałości..... 6

II. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli

1. Karolina Kosalka
Różne techniki badań socjometrycznych..... 10

III. Z naukowego punktu widzenia

1. Artur Dąbrowski
Wiara katechizowanych. Katechizować czy ewangelizować?..... 16

IV. Z przeszłości naszego regionu

1. Anita Ziomko - Nowak
Duchowieństwo kłobuckie wobec Powstania Styczniowego..... 22

V. Realizowane programy edukacyjne

1. Mariusz Michalak
Projekt „Odkrywać nieznanne, tworzyć nowe – program rozwijania zainteresowań fizyką”..... 26

VI. O czym warto wiedzieć?

- Anna Wiśnik
Żywność wygodna 30

VII. Szkoła uczy i bawi – scenariusze zajęć

1. Lidia Ochocka
Jak chronić środowisko Ziemi 34
2. Anna Kasprzak
Lekcja języka niemieckiego..... 39
3. Iwona Szczepaniak
Działanie mechanizmu rynkowego 44
4. Bernardyna Leszczyńska
Polska za panowania Kazimierza Wielkiego 51

VIII. Z wizytą u pedagoga szkolnego

1. Anna Luberda - Szytk
Mediacje formą rozwiązywania konfliktów szkolnych..... 56

IX. Polska w Unii Europejskiej

1. Wiktoria Wilk
Polska w Unii Europejskiej..... 60

X. Z teczki belfra

1. Beata Zbrońska, Małgorzata Śliwa
Poszukiwanie „teatru w dramacie” – kreacja chóru ajschylosowego. 68
2. Małgorzata Cieślak - Bieleninik, Katarzyna Mrowiec
Scenariusz przedstawienia teatralnego dla najmłodszych o Isaacu Newtonie..... 76

XI. Z życia szkoły

1. Ryszard Zawadzki
XXXIII Bieg Piastów, Szklarska Poręba-Jakuszyce, narciarstwo klasyczne 82
2. Marek Nowak
Krajoznawstwo i turystyka w szkole..... 83
3. Agnieszka Król
Scenariusz akademii z okazji pożegnania klas maturalnych 84

XII. Talenty młodych – twórczość naszych uczniów

1. Monika Januszka
Wybrane wiersze..... 94

I. WYCHOWANIE BEZ PORAŻEK

mgr inż. Grzegorz Biernacki
wicekierownik warsztatów szkolnych
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

ADOLESCENCJA Z ŁAC. *ADOLESCERE* – WZRASTANIE KU DOJRZAŁOŚCI

Przeglądając Internet w poszukiwaniu informacji na temat adolescencji natknąłem się na pewien blog, młodego człowieka, który tak pisze o sobie:

Jestem jeszcze młody - a młodość ma swoje prawa. Jednym z tych praw, jest prawo do niedojrzałości. I tak - przyznaję się, że jestem niedojrzały. Moja osobowość nie jest do końca ukształtowana. Nie mam też do końca ustalonego światopoglądu. Zmieniłem się - nie jestem pryszczatym podlotkiem, o skrzeczącym głosie. Potrafię trzeźwo spojrzeć na większość problemów, które były nie do przeskoczenia kilka lat temu. Na większość, ale nie na wszystkie. Uczę się życia - świata, siebie, samodzielności. Próbuję wielu rzeczy. Poznają różnicę między dobrym, a złym. Między tym, co chcę, a czego nie chcę...Dorastam. Ale wciąż jest to tryb ciągły, czasu rzeczywistego...

Okres adolescencji w życiu młodego człowieka jest dla nas nauczycieli bardzo ważny, przemiany, jakie zachodzą w organizmie ucznia, z którym codziennie się stykamy, mają na niego ogromny wpływ. Warto, więc je zrozumieć a ca za tym idzie – zrozumieć ucznia, bo przecież jest on *jeszcze młody - a młodość ma swoje prawa. Jednym z tych praw, jest prawo do niedojrzałości...* jego osobowość nie jest do końca ukształtowana. Nie ma też do końca ustalonego światopoglądu ... powoli uczy się życia ... *potrafi trzeźwo spojrzeć na większość problemów, które były dla niego nie do przeskoczenia kilka lat temu. Na większość, ale nie na wszystkie. ... uczy się ... świata, siebie, samodzielności*

Przy pomocy tych samych nieocenionych „Google” postanowiłem usystematyzować nieco swoją wiedzę na temat adolescencji i skonfrontować ją z tym, co odnalazłem w literaturze tradycyjnej – pisanej. Pewien portal wiedzy zamieszcza taką oto definicję tego okresu w życiu człowieka:

Adolescencja, okres dorastania, między dzieciństwem a dorosłością przypadający między 11-12 a 17-21 rokiem życia, charakteryzujący się nasilonymi zmianami fizycznymi i psychologicznymi, które mają charakter dynamicznego procesu, uwarunkowanego w dużym stopniu sytuacją socjokulturową i ekonomiczną. Czas trwania "trudnego okresu" zależy również od płci i indywidualnych cech jednostki, a także od warunków środowiskowych. W okresie tym pojawia się lub uaktywnia popęd płciowy oraz szereg nowych zainteresowań (społecznych, zawodowych). Przede wszystkim jest to jednak okres odkrywania własnych potencjałów i kierunków rozwoju, kształtowania własnego ego, systemu wartości i światopoglądu wraz z neodpartą potrzebą osiągnięcia subiektywnie rozumianej wolności i autonomii, niekiedy błędnie (aż do przypadków patologicznych) realizowanej przez odrzucanie i negowanie autorytetów i związanych z nimi instytucji. Pojawia się w tym okresie wiele zaburzeń emocjonalnych, m.in.: wybuchowość, wahania nastroju, niekiedy myśli samobójcze, częste zachowanie agresywne, nasilone zwłaszcza w sytuacjach grupowych (subkultura). Okres ten charakteryzuje ponadto łatwość ulegania wpływom, także negatywnym, oraz nasilone tendencje do uzależnień.

Zwięzły i krótki opis, zebrane to, co uznano za najważniejsze, ale tak ważnych spraw nie można opisać w kilku zdaniach. Dla nas nauczycieli ważnym jest zrozumieć, co przeżywa młody człowiek – uczeń, który w tak trudnym okresie musi poświęcić wiele czasu na naukę, zdobywanie wiedzy,

jednocześnie trzeba Go nauczyć żyć w grupie tak, aby jego zachowanie nie odstawało od ogólnie przyjętych norm, musi nauczyć się czerpać „te dobre” wzorce – nauczyć się ... *poznawać różnicę między dobrym a złym*, jak pisze autor wspomnianego wcześniej bloga.

Z literatury tradycyjnej dowiadujemy się, że wśród problemów szkolnych, z jakimi styka się dorastająca młodzież, wpływających na trudności w nauce wyróżnić można między innymi:

- wydłużony czas nauki a co za tym idzie opóźniony czas osiągnięcia niezależności,
- rozwój intelektualny – młodzież zajmuje się bardziej sobą – zastanawia się nad własną przeszłością – kształtuje się „ja” wewnętrzne światopoglądowe.

Trudności, na jakie napotyka młodzież w szkole podzielono na trzy grupy:

- wiążące się z wymaganiami szkolnymi, niepowodzenia w nauce i ich konsekwencje,
- związane ze współżyciem i współdziałaniem społecznym w szkole, między uczniami, między uczniem i nauczycielem,
- konflikty wewnętrzne, mające podłoże w wewnętrznym psychicznym funkcjonowaniu ucznia – zmienia się jego światopogląd.

Niepowodzenia w nauce uczeń może odbierać w sposób dwojaki:

- obiektywnie – dostał złą ocenę, bo nie umiał,
- subiektywnie – dostał ocenę poniżej własnych aspiracji.

Oceny mają za zadanie wzmocnienie pozytywne lub negatywne. Uczniowie ambitni i wrażliwi, uspołecznieni - cierpią z powodu złych ocen.

Przyczynami niepowodzeń szkolnych mogą być:

- środowisko rodzinne – warunki bytowe, kulturowe, wychowanie, więź emocjonalna,
- środowisko szkolne – warunki niezależne od nauczyciela (program, metody nauczania, formy oddziaływań, czynniki natury organizacyjnej i finansowej) oraz warunki zależne od nauczyciela (jego cechy osobowości – własności poznawcze, właściwości charakteru, zachowanie, umiejętności pedagogiczne, usposobienie i postawa); związane z klasą lub grupą,
- przyczyny tkwiące w samym uczniu – jego warunki biopsychiczne:
 - biologiczne: sprawność analizatorów, motoryki, dojrzewanie, stan zdrowia,
 - biologiczno-psychiczne: uzdolnienia, nadpobudliwość, właściwości osobowości, inteligencja – dobrze jak jest, ale nie ułatwia wszystkiego - warunek konieczny, ale niewystarczający,
 - natury psychicznej: poziom motywacji szkolnej, dojrzałość społeczna, zainteresowania, przeżycia osobiste, wytrzymałość i pracowitość.

Czytając powyższe rozważania można dojść do wniosków, iż umiejętne współdziałanie szkoły i rodziców jest w tym okresie bardzo ważne. Występujący w tym okresie duży wpływ i znaczenie rodziny, zła sytuacja materialna, złe warunki bytowe, mieszkalne, nikłe zainteresowanie rodziców dzieckiem, nieprawidłowe sytuacje społeczne, oschły stosunek rodziców do osiągnięć dzieci, brak motywowania z ich strony – wszystko to wpływa negatywnie na naszego ucznia, ważnym w tym przypadku jest poziom wykształcenia rodziców – wykonywany przez nich zawód.

Zarówno rodzice jak i nauczyciele mogą motywować ucznia w sposób różnorodny: ambicyjnie (egocentryzm), zewnętrznie (prezent za ocenę), poznawczo (bo chcę, lubię), lękowo. Oczywiście konsekwencje takiego motywowania mogą być różne: napięcie, lęk, unikanie trudności i zagrożeń (kłamie, wagary, ucieczka z domu) – dlatego ważnym jest umiejętne obserwowanie zachowań ucznia i odpowiednie reagowanie na nie, pomocnym byłaby tutaj również umiejętność odpowiedniego zdiagnozowania osobowości ucznia (choćby zwykłe testy diagnozujące) i dostosowanie metod nauczania do jego osobowości.

Kończąc pobieżny przegląd okresu adolescencji należałoby go podsumować. Wspierając się opracowaniem Ireny Obuchowskiej profesor psychologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, autorki uznanych prac naukowych i publikacji książkowych – można powiedzieć, że okres adolescencji, okres życia pomiędzy dzieciństwem a dorosłością, dzieli się na dwie fazy: wczesną adolescencję (dorastanie) i późną adolescencję (młodzieńczość). Wczesna adolescencja jest czasem intensywnych przemian zarówno organizmu jak i psychiki; późna adolescencja jest czasem stabilizowania się zmian, wkraczania w szersze życie społeczne, kształtowanie się autonomii psychicznej. Fizjologiczne przemiany organizmu zmierzają ku osiągnięciu zdolności rozrodczych, przemiany psychiczne w kierunku osiągnięcia dojrzałej osobowości. Fizjologiczne dojrzewanie organizmu pociąga za sobą zmiany w obrazie własnej osoby oraz w spostrzeganiu dorastającego przez otoczenie. Intensywne zmiany zachodzą w sferze emocji – zwiększa się pobudzenie emocjonalne oraz chwiejność emocji. Dorastający przechodzą ze stadium operacji konkretnych do stadium operacji formalnych, które charakteryzuje się rozwojem logicznego i abstrakcyjnego myślenia. Wyzwała się krytycyzm dorastających w stosunku do osób dorosłych, jak również w stosunku do samych siebie. Zmieniają się interakcje z rodzicami, powstają konflikty, których głównym źródłem jest nieokreślony status dorastających – już nie są dziećmi a jeszcze nie są dorosłymi. Wzrasta wpływ rówieśników dotyczący głównie sposobu spędzania wolnego czasu, wyglądu zewnętrznego i stylu bycia. Na ten okres przypada zazwyczaj również pierwsza miłość oraz pierwsze doświadczenia seksualne. W okresie tym znacznie poszerza się aktywność młodzieży, wskutek wchodzenia w nowe sytuacje i w nowe środowiska, nadal jednak jej głównym obszarem aktywności jest nauka szkolna. Krystalizowanie się tożsamości młodego człowieka często prowadzi do kryzysu tożsamości, którego pokonanie sprzyja dojrzewaniu osobowości.

W psychologii rozwojowej przyjęło się rozpatrywanie kolejnych okresów rozwoju z punktu widzenia zadań rozwojowych przypadających na dany etap rozwoju człowieka. Na wiek adolescencji wg R. J. Havigursta przypadają następujące zadania:

1. osiągnięcie nowych, bardziej dojrzałych więzi z rówieśnikami obojga płci;
2. ukształtowanie roli męskiej lub kobiecej;
3. akceptacja swojego wyglądu i skutecznego posługiwania się własnym ciałem;
4. osiągnięcie niezależności uczuciowej od rodziców i innych osób dorosłych;
5. przygotowanie do małżeństwa i życia w rodzinie;
6. przygotowanie do kariery zawodowej (niezależności ekonomicznej);
7. rozwijanie ideologii (sieci wartości) i systemu etycznego kierującego zachowaniem;
8. dążenie i rozwijanie postępowania akceptowanego społecznie.

Taka mnogość zmian zachodzących w organizmie ucznia, wiele celów i zadań jakie się przed nim stawia, przy jednoczesnej konieczności kontynuowania nauki i zdobywania wiedzy stanowią bardzo duże wyzwanie - zadanie do zrealizowania dla młodego człowieka. My jako nauczyciele powinniśmy mu to ułatwić, a będzie to dla nas łatwiejsze, jeśli zrozumiemy i poznamy przemiany i stan, w jakim aktualnie się znajduje, odpowiednio go motywując i „popychając do przodu”, umiejętnie wskazać mu drogę do realizacji kolejnych celów i zadań, jakie są przed nim stawiane w dalszym – już dorosłym życiu, bo przecież póki, co ten nasz uczeń...

...dorasta, ale ciągle jest to tryb ciągły czasu rzeczywistego.

II. WEWNĄTRZSZKOLNE DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

RÓŻNE TECHNIKI BADAŃ SOCJOMETRYCZNYCH. PRZYDATNA POMOC DLA KAŻDEGO WYCHOWAWCY.

Rozpoczynając pracę z zespołem klasowym każdy nauczyciel – wychowawca zobligowany jest poznać swoich wychowanków. Zastanawia się, jak funkcjonują indywidualnie, jak w grupie i jak w całym zespole klasowym. Kto z nich jest najbardziej lubiany, kto odrzucony a kto izolowany. Którzy z uczniów to przywódcy formalni a którzy nieformalni.

Literatura pedagogiczna daje nauczycielom do wyboru wiele metod oraz technik służących poznaniu uczniów. Jest to m.in. obserwacja, wywiad, sondaż diagnostyczny a także wiele innych. W moim artykule chciałbym przybliżyć (a może tylko przypomnieć) nauczycielom inne ciekawe techniki poznania uczniów, niż znana im zapewne klasyczna technika J. Moreno. Dla poszukującego wychowawcy uzyskane poprzez zastosowanie wyżej wymienionych metod informacje mogą być niewystarczające, zatem postanowiłam poświęcić więcej miejsca innym technikom socjometrycznym, takim jak: „Zgadnij, kto?”, szeregowanie rangowe oraz „Plebiscyt życzliwości i niechęci”.

Ufam, iż zastosowanie tych technik będzie tak samo owocne, jak klasycznej techniki J. Moreno i dostarczy wychowawcy dodatkowych wiadomości o sytuacji społecznej badanej przez niego grupy bądź klasy.

TECHNIKA „ZGADNIJ, KTO?”

Technika „Zgadnij, kto?” polega na wypisaniu przez każdego członka danej grupy nazwisk kolegów i/lub koleżanek, których zachowanie odpowiada przedstawionej w kwestionariuszu charakterystyce zachowań.

Oto przykład kwestionariusza, w którym uczniowie muszą przyporządkować nazwiska kolegów i/lub koleżanek z klasy do podanych charakterystyk zachowań:

1. *To jest ktoś, kogo wszyscy w klasie lubią.*
2. *To jest ktoś, kto żyje w zgodzie ze wszystkimi i ma dużo przyjaciół w klasie.*
3. *To jest ktoś, kto wszystkich rozwesela w klasie.*
4. *To jest ktoś, kto chętnie pomaga innym w klasie.*
5. *To jest ktoś, kto zawsze jest uśmiechnięty, zadowolony i nigdy nie narzeka.*
6. *To jest ktoś, kto urozmaica i uprzyjemnia życie w klasie.*
7. *To jest ktoś, kto jest zdyscyplinowany i można na nim polegać.*
8. *To jest ktoś, kto staje w obronie pokrzywdzonego.*
9. *To jest ktoś, kto zawsze chętnie przebywa z innymi.*
10. *To jest ktoś, kto wzbudza zaufanie całej klasy.*

Jeśli istnieje taka potrzeba wychowawca może stworzyć listę charakterystyk odnoszących się do negatywnych zachowań swoich uczniów. Warto jednak pamiętać, iż charakterystyki powinny odwoływać się do istniejącej sytuacji wychowawczej w klasie.

Konstruując listę charakterystyk wychowawca musi pamiętać, aby nie były one dla jego wychowanków w żaden sposób kłopotliwe oraz aby nie doprowadziły do powstania konfliktów o charakterze motywacyjnym, czyli polegających na niemożności podjęcia szybkiej decyzji, odnośnie wyboru osób, które odpowiadają danej charakterystyce.

Wiadomości, jakie wychowawca za pomocą tej techniki uzyska o swoich wychowankach wskażą mu, które osoby pełnią w klasie określone role oraz jakimi odznaczają się cechami charakteru. Można także poznać badaną grupę pod względem jej niedomagań, czyli zwrócić uwagę na osoby, które nikt nie wymienił. Jednak będzie to rozpoznanie wyłącznie subiektywne, gdyż jest to obraz widziany oczami kolegów i koleżanek z klasy.

Warto poświęcić trochę czasu przed rozpoczęciem badania i dokładnie poinstruować uczniów o celu oraz o warunkach badań a także należy zadbać o stworzenie odpowiedniej atmosfery w klasie. Jeśli chodzi o opracowanie i analizę materiału badawczego, postępuje się tak samo, jak w przypadku klasycznej techniki J. Moreno.

TECHNIKA SZEREGOWANIA RANGOWEGO

Jest ona wykorzystywana w mniejszym stopniu niż ta zaprezentowana powyżej a z punktu widzenia wychowawcy równie przydatna. Polega ona na tym, iż każda z badanych osób wymienia z nazwiska wszystkich członków grupy kolejno według ściśle określonego kryterium oceny, czyli zaczynając od osób, które najbardziej odpowiadają podanemu kryterium po osoby, które najmniej pozostają z nim zgodne. Kryterium wyboru może być dowolne i dotyczyć np. atrakcyjności, popularności, akceptacji poszczególnych osób w grupie albo też nauczycieli lub samych nauczanych przez nich przedmiotów.

Stosowanie tej techniki wymaga niemal takich samych zasad jak poprzednie. Można np. sformułować następującą instrukcję skierowaną do uczniów: „*Proszę wymienić uczniów waszej klasy, zaczynając od najbardziej do najmniej przez Ciebie lubianych*”. Warto także udostępnić uczniom nazwiska wszystkich członków klasy, w celu ułatwienia przeprowadzenia badania.

Niewątpliwie technika ta pozwala nauczycielowi na dobre zorientowanie się w społeczności klasowej, zwrócenie uwagi na uczniów bardziej lub mniej lubianych. Warto jednak pamiętać, że jest ona uciążliwa zarówno dla osób badanych, gdyż często szybkie dokonanie wyboru jest niemożliwe a także dla badacza, ponieważ opracowanie i analiza wyników może sprawić spore trudności.

PLEBISCYT ŻYCZLIWOŚCI I NIECHĘCI

Ta technika została wprowadzona przez Janusza Korczaka, który wykorzystywał ją jako środek wychowawczy, stosowany wobec swoich podopiecznych.

Plebiscyt życzliwości i niechęci polega na tym, że każdy członek badanej grupy musi ocenić innego jej członka. Technika ta daje możliwość wglądu w całokształt stosunków społecznych badanej grupy a także ułatwia zidentyfikowanie osób, które potrzebują pomocy, są nielubiane i nieakceptowane w klasie.

Stosując Plebiscyt życzliwości i niechęci posługujemy się skalą pięciostopniową. Zapewnia ona oceny bardziej jednoznaczne, zróżnicowane oraz pozwala dokładniej określić wzajemne postawy członków grupy. Każdy stopień skali oznaczamy odpowiednim znakiem. Może ona wyglądać tak:

1. bardzo lubię ++
2. lubię, ale nie bardzo +
3. jest mi obojętny 0
4. raczej nie lubię -
5. nie lubię --

Przeprowadzenie badań tą techniką wygląda następująco: każdy uczeń otrzymuje listę wszystkich członków grupy wypisanych w kolejności alfabetycznej. Po zapoznaniu się z instrukcją podaną przez nauczyciela, podpisuje swoją kartkę i przystępuje do przydzielania ocen swoim

koleżankom i kolegom z klasy, robiąc to w kolumnie obok nazwiska. Wychowawca może, dla ułatwienia pracy uczniom, wypisać skalę na tablicy.

Opracowanie i analiza otrzymanego za pomocą tej techniki materiału badawczego może być przedstawiona w formie tabelki. Np.:

Osoby oceniane		1	2	3	4	5	6	OCENY ODDANE					SUMA
								++	+	0	-	--	
Osoby oceniające													
L.p.	Nazwisko, imię												
1.	B. Katarzyna	X	+	++	+	-	--	1	2	0	1	1	5
2.	D. Janusz	0	X	+	+	++	-	1	2	1	1	0	5
3.	G. Milena	++	-	X	++	0	-	2	0	1	2	0	5
4.	K. Joanna	+	-	0	X	+	0	0	2	2	1	0	5
5.	M. Dawid	0	++	+	-	X	0	1	1	2	1	0	5
6.	P. Maciej	+	-	-	0	+	X	0	2	1	2	0	5
OTRZYMANE OCENY	5	++	1	1	1	1	1	0	5				
	4	+	2	1	2	2	2	0	9				
	3	0	2	0	1	1	1	2		7			
	2	-	0	3	1	1	1	2			8		
	1	--	0	0	0	0	0	1				1	

Analizując dane z tabelki wychowawca może obliczyć wskaźnik dla całej grupy a także zobaczyć, jak rozkładały się wybory dla poszczególnych osób.

Wszystkie przedstawione w niniejszym artykule techniki socjometryczne mogą być użyteczne zarówno dla wychowawcy, jak i dla każdego nauczyciela, chcącego poznać grupę, z którą pracuje.

Techniki socjometryczne dostarczają informacji, co dzieje się wewnątrz badanej grupy. Do najważniejszych możemy zaliczyć:

1. rolę poszczególnych jednostek w grupie;
2. rodzaj oraz natężenie związków emocjonalnych między członkami;
3. zmiany, jakim grupa ulega pod wpływem określonych czynników;
4. różnice między grupami, szczególnie ich naturę i znaczenie wychowawcze;
5. skutki określonych zabiegów wychowawczych lub socjotechnicznych, jakim poddawana jest grupa;
6. strukturę wewnętrzną grupy.

Posługując się wybranymi technikami socjometrycznymi należy pamiętać, iż nie są one samodzielnym sposobem zdobywania informacji o klasie lub grupie z jaką mamy do czynienia, lecz przynoszą efekty tylko w połączeniu z innymi technikami i metodami badawczymi. Zatem zapraszam wszystkich wychowawców do poszerzania warsztatu pracy i zdobywania nowych umiejętności, które pozwolą im dokładnie poznać funkcjonowanie wychowanków nie tylko indywidualnie, ale również w szerszej grupie.

*III. Z NAUKOWEGO PUNKTU
WIDZENIA*

**WYKŁAD W INSTYTUCIE TEOLOGICZNYM
W CZĘSTOCHOWIE W RAMACH PODYPLOMOWEGO STUDIUM
DOSKONALENIA KATECHETÓW
„Wiara katechizowanych. Katechizować czy ewangelizować?”**

Tematowi niniejszej konferencji: „**Wiara katechizowanych. Katechizować czy ewangelizować?**” przyjrzymy się ze strony dyscypliny naukowej jaką jest teologia dogmatyczna. W tym kontekście, istotnym elementem niniejszego wykładu będzie zdefiniowanie trzech terminów, które pojawiły się w temacie konferencji. Należą do nich: *wiara*, *katechizacja* oraz *ewangelizacja*.

Już na wstępie należy podkreślić, iż ta ostatnia prekluzja częstokroć bywa mylona z terminem *nowa ewangelizacja*, który do nomenklatury teologicznej wprowadził papież Jan Paweł II, podczas homilii wygłoszonej w Nowej Hucie w dniu 9 czerwca 1979 roku¹.

Na początku wykładu odniesiemy się do terminów teologicznych, które zawarte są w temacie konferencji. Następnie wykażemy stosunek jaki zachodzi pomiędzy ewangelizacją i katechizacją. W końcu, w sposób zasadniczy, zwrócimy uwagę na partycypowanie Ludu Bożego prorockiej funkcji Chrystusa.

„**Katechizm Kościoła Katolickiego**” klasyfikuje zagadnienie wiary w trzech porządkach: nadprzyrodzonym, przyrodzonym i eklezjalnym.

W kwestii pierwszej stwierdza on, że: *wiara jest nadprzyrodzonym darem Bożym. Aby wierzyć, człowiek potrzebuje wewnętrznych pomocy Ducha Świętego*².

W znaczeniu teologicznym wiarę przedstawiono tu jako darmowy dar Boga³, który Duch Święty „wlewa” w serce człowieka. W ogóle by móc okazać wiarę, człowiek musi uprzednio otrzymać: *łaskę Bożą uprzedającą i wspomagającą oraz pomoce wewnętrzne Ducha Świętego, który by poruszał serca i do Boga zwracał, otwierał oczy rozumu i udzielał wszystkim słodyczy w uznawaniu i dawaniu wiary prawdzie. Aby zaś coraz głębsze było zrozumienie objawienia tenże Duch Święty darami swymi wiarę stale udoskonala*⁴.

Co do kwestii drugiej, należy zaznaczyć, że sam akt wiary wymaga zgody i dobrowolnego wypowiedzenia się ze strony człowieka. Dlatego na płaszczyźnie wiary nikt nie może doznawać przeszkód i doświadczać przymusu⁵. W ten sposób wiara, rozpatrywana od strony osoby, staje się *aktem ludzkim, świadomym i wolnym, który odpowiada godności osoby ludzkiej*⁶. W tym *ludzkim akcie* ma miejsce również subtelne znížanie się Ducha Świętego do człowieka. Działanie Parakleta uwzględnia zawsze naturalne predyspozycje stworzenia⁷. Odbywa się to w myśl teologicznej zasady,

¹ Jan Paweł II, *Kiedy postawiono opodal tego miejsca nowy drewniany krzyż, było to w okresie Millenium. Otrzymaliśmy znak, że na progu nowego Tysiąclecia – w te nowe czasy i nowe warunki – wchodzi na nowo Ewangelia [...] Rozpoczęła się nowa ewangelizacja, jak gdyby druga, a przecież ta sama, co pierwsza. Krzyż trwa, choć zmienia się świat. Dziękujemy dzisiaj przy krzyżu nowohuckim, za ten nowy początek ewangelizacji*, homilia podczas Mszy Świętej w sanktuarium Krzyża Świętego w Mogile – Nowej Hucie (9 VI 1979), w: „**Pielgrzymka do Ojczyzny**”, Warszawa 1979, s. 278, 279.

² KKK, 179.

³ Por. Paweł VI, Audiencja ogólna 21 czerwca 1967, w: Paweł VI, „**Trwajcie mocni w wierze**”, przekład L.Paluch, opracowanie M. Bednarz, Kraków 1971, s. 34-37.

⁴ KO 5.

⁵ Por. Paweł VI, Audiencja ogólna 28 czerwca 1965, w: Paweł VI, „**Trwajcie mocni w wierze**”, s. 36-37.

⁶ KKK, 180.

⁷ Por. Tomasz z Akwinu, „O wierze, 129”, przekład i opracowanie Jacek Salij, wstęp Paweł Milcarek, Poznań 2000, s. 157-158.

według której: *Bóg żadnego dobra nie niszczy, lecz je dopełnia. Nie niszczy też natury, ale ją dopełnia. Również łaska nie niszczy natury, lecz ją doskonali*⁸. W tym kontekście, człowiek, przyjmując Boga na płaszczyźnie wolitywnej, jest w stanie całym swym bytem powierzyć się Bogu. Taka postawa zawierzenia objawia się w pełnej uległości rozumu i woli wobec Boga objawiającego, jak i nieprzymuszonym uznaniu objawienia, które On daje⁹.

W kwestii trzeciej przedstawiony zostaje wspólnotowy wymiar wiary.

Katechizm jednoznacznie stwierdza, że: *wiara jest aktem eklezjalnym. Wiara Kościoła poprzedza, rodzi, prowadzi i karmi naszą wiarę. Kościół jest Matką wszystkich wierzących*¹⁰.

Już sam termin *Kościół* (gr. *Ekklesia*) oznacza *zgromadzenie tych, którzy zostali powołani* (gr. *kletoi*) przez Boga¹¹. Zapis z „Katechizmu” odsłania nam matczyne oblicze Kościoła. Kościół jest podobny do Matki, która rodzi, prowadzi i karmi swoje dzieci.

Mówiąc o Kościele jako Matce nie można pominąć w nim roli i miejsca Maryi. *Zrozumienie tajemnicy Kościoła nie jest możliwe bez odwołania się do Bogarodzicy*¹². Matka Boża uczy nas kontemplacji oblicza Chrystusa. Kontemplacja Chrystusa owocuje w człowieku umiejętnością rozpoznawania Go, gdziekolwiek się On objawia. Zbawiciel, jak zaakcentował to Jan Paweł II w encyklice „*Ecclesia de Eucharistia*”, jest *obecny na różne sposoby, ale przede wszystkim w żywym sakramencie Jego Ciała i Jego Krwi*¹³.

Wraz z odnową soborową do teologii katolickiej powrócił na nowo starochrześcijański termin *ewangelizacja*¹⁴. Od Vaticanum Secundum dostrzega się znaczną ewolucję w rozumieniu tego pojęcia¹⁵. „*Dekret o działalności misyjnej Kościoła*” przedstawia *ewangelizację* jako synonim przepowiadania misyjnego¹⁶. Ten sam dokument w dalszej części określa *ewangelizację* jako działalność misyjną wszystkich członków Ludu Bożego¹⁷. „*Konstytucja dogmatyczna o Kościele*”¹⁸, „*Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*”¹⁹ oraz „*Dekret o apostołstwie świeckich*”²⁰ rozumieją *ewangelizację* jako posługę głoszenia słowa²¹. Z kolei adhortacja apostołska Pawła VI „*Evangelii nuntiandi*” utożsamia *ewangelizację* z całą działalnością Kościoła²².

W dziewięć lat po zakończeniu obrad Soboru Watykańskiego II, na III Synodzie Biskupów w roku 1974, poświęconym ewangelizacji współczesnego świata, pojawił się także termin *reewangelizacja*, poprzez który należy rozumieć *powtórny ewangelizację* ludzi, którzy chociaż zostali ochrzczeni, to jednak nie żyją łaską chrztu²³.

We wspomnianej wyżej adhortacji „*Evangelii nuntiandi*” w siedemnastym punkcie czytamy, że: *ewangelizacja jest tym samym, co zanoszenie Dobrej Nowiny do wszelkich kręgów rodzaju ludzkiego, aby przenikając je swą mocą od wewnątrz, tworzyła z nich nową ludzkość*²⁴. Ponadto

⁸ Mistrz Echart, „*Pouczenia duchowe*”, w: „*Traktaty*”, przekład W. Szymona, Poznań 1987, s. 62.

⁹ Por. KO 5.

¹⁰ KKK, 181.

¹¹ Por. „*Praktyczny Słownik Biblijny*”, opracowanie zbiorowe katolickich i protestanckich teologów pod red. A. Grabner – Haidera, przekład i opracowanie T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1994, s. 57-577.

¹² Jan Paweł II, „*Mulieris dignitatem, 27*”, Poznań 1996, s. 98.

¹³ Jan Paweł II, „*Ecclesia de Eucharistia, 6*”, Kraków 2003, s. 11.

¹⁴ Por. K. Wojtyła, „*Ewangelizacja w świecie współczesnym*”, w: „*Ewangelizacja*”, red. J. Krucina, Wrocław 1980, s. 29-30.

¹⁵ Por. H. Rzepkowski, „*Komentarz do Evangelii nuntiandi*”, w: „*Misje po Soborze Watykańskim II*”, red. W. Kowalak, Płock 1981, s. 306-308.

¹⁶ Por. DM 6.

¹⁷ Tamże 23; 27.

¹⁸ Por. KK 35.

¹⁹ Por. KDK 44.

²⁰ Por. DA 2.

²¹ Ireneusz Celary, „*Dzielo Nowej Ewangelizacji w ujęciu Jana Pawła II*”, w: „*Studia Pastoralne*” 2006, nr 2, s. 182-192.

²² Por. W. Przyczyna, „*Teologia ewangelizacji*”, Kraków 1992, s. 28.

²³ Por. K. Pawlina, „*Nowa ewangelizacja i jej realizacja w Polsce po 1989 roku*”, Warszawa 1995, s. 25.

²⁴ Paweł VI, „*Evangelii nuntiandi, 17*”, Wrocław 2001, s. 17.

Paweł VI określa ewangelizację jako *pokazywanie Chrystusa Pana tym, którzy Go nie znają, jako kaznodziejstwo, katechizację, chrzest i udzielanie innych Sakramentów*²⁵. W takich okolicznościach katecheza, jako forma pozaliturgicznego przepowiadania Chrystusa i Ewangelii, w celu rozwoju wiary, przedstawiona została jako jeden ze sposobów ewangelizacji.

W adhortacji apostolskiej „*Catechesi tradendae*” Jan Paweł II stwierdza, że: *katecheza jest wychowaniem w wierze dzieci, młodzieży i dorosłych, a obejmuje przede wszystkim nauczanie doktryny chrześcijańskiej, przekazywane na ogół w sposób systematyczny i całościowy, dla wprowadzenia wierzących w pełnię życia chrześcijańskiego*²⁶. W takich okolicznościach nauczanie katechetyczne przedstawia się jako obszar, który żadną miarą nie może być zaniedbany ze strony ewangelizacji²⁷.

Katecheza zatem przedstawia się jako *całość wysiłków podejmowanych w Kościele, by formować uczniów i pomagać ludziom wierzyć, że Jezus jest Synem Bożym, ażeby przez wiarę mieli życie w Jego imię, by wychowywać ich i kształtować w tym życiu i w ten sposób budować Ciało Chrystusa*²⁸.

W taki oto sposób przedzierając się przez gąszcz definicji, dotarliśmy do istoty problemu, który stanowi poznanie osoby katechizowanej lub ewangelizowanej. A dokładniej stanu jej wiary. W dalszej kwestii należy zastanowić się nad tym, którą z płaszczyzn *nadprzyrodzoną, przyrodzoną, czy eklezjalną* należy poddać ewangelizacji lub katechizacji.

Skoro *wiara jest nadprzyrodzonym darem Bożym*²⁹ a *ewangelizacja zanoszeniem Dobrej Nowiny ludziom*³⁰, katechizacja z kolei swym zasięgiem *obejmuje nauczanie doktryny chrześcijańskiej*³¹, to w żaden sposób nie można mówić o ewangelizowaniu czy katechizowaniu nadprzyrodzonej sfery życia.

Działalność ewangelizacyjną i katechizacyjną należy stosować w obszarze przyrodzonym i eklezjalnym. Mówiąc o płaszczyźnie eklezjalnej należy pamiętać, że:

*Kościół jako głosiciel Ewangelii, zaczyna swe dzieło od ewangelizowania samego siebie*³².

Z kolei nauczanie katechetyczne Kościoła pozostaje w ścisłym związku z sakramentami a zwłaszcza z Eucharystią³³. Sam Kościół będąc posłany i ewangelizowany, posyła głosicieli Ewangelii. Nie posyła ich *na przepowiadanie siebie samych, ani swoich własnych pomysłów ale Ewangelii*³⁴. Poznanie odbiorcy Ewangelii zaowocować może postawieniem dobrej diagnozy w postaci katechizacji (*nauczania doktryny chrześcijańskiej, przekazywanej całościowo i systematycznie*) lub ewangelizacji (*zanoszenie Dobrej Nowiny ludziom*).

Podobnie rzecz się ma z obszarem przyrodzonym. Poznanie odbiorcy przekazu musi zakładać nawiązanie z nim dialogu. *Zanim zaczniemy mówić, winniśmy wiele wysiłku włożyć w to, aby wsluchiwać się w głos człowieka*³⁵. Taka konwersacja pozwoli nam dobrać odpowiedni środek głoszenia Chrystusa w postaci katechezy lub ewangelizacji.

Już pobieżna analiza terminów *ewangelizacja* oraz *katechizacja* uzmysławia nam zasadniczy fakt, że między katechezą a ewangelizacją *nie ma ani rozdziału, ani przeciwstawności, ani też całkowitej tożsamości, ale jakąś wewnętrzną więzią łączą się one ze sobą i wzajemnie uzupełniają*³⁶.

Niniejszą *tajemniczą więź* stanowi uczestnictwo wiernych w proroczej funkcji samego Zbawiciela³⁷. Prorok, jak stwierdza to w swej książce „*U podstaw odnowy*” Kardynał Karol Wojtyła,

²⁵ Tamże.

²⁶ Jan Paweł II, „*Catechesi tradendae*, 18”, Warszawa 1983, s. 176.

²⁷ Por. EN, 44.

²⁸ CN, 1.

²⁹ KKK, 179.

³⁰ EN, 17.

³¹ CT, 18.

³² EN, 15.

³³ Por. CT, 23.

³⁴ EN, 15.

³⁵ Paweł VI, „*Ecclesiam suam*, 87”, Warszawa 1978, s. 54.

³⁶ CT, 18.

³⁷ Por. KK 12.

to ten, *kto niejako mówi za Boga, kto zna prawdę zawartą w słowie Bożym, nosi ją w sobie i przekazuje innym, a wśród tego strzeże jej jak najdroższego dziedzictwa*³⁸. Zatem, zamiast postawienia w temacie wykładu pytania: *Wiara katechizowanych. Katechizować czy ewangelizować?* można użyć twierdzenia: *Wiara katechizowanych. Prorockie świadectwo o Chrystusie*.

Sobór Watykański II wyraźnie podkreślił, iż cały Kościół współuczestniczy w prorockiej funkcji Chrystusa³⁹. To uczestnictwo polega na życiu wiarą i miłością oraz składaniu Bogu ofiar chwały. Prorocka funkcja wiernych wywodzi się z posłannictwa całego Ludu Bożego, a ostatecznie z prorockiego urzędu Chrystusa⁴⁰. Kiedy mówimy o partycypacji wiernych w proroczej funkcji Chrystusa, to nie mamy na myśli przepowiadania przyszłości, lecz o głoszenie prawdy bożej⁴¹. *A człowiek mówiący prawdę, jak mawiał św. Tomasz z Akwinu, jest niezwyciężony*⁴².

Prawo i obowiązek głoszenia nauki chrystusowej wypływa w sposób bezpośredni z nakazu misyjnego, który dał Chrystus Apostołom⁴³: *Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uctie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata (Mt 28, 18-20)*.

Pismo Święte nie pozostawia wątpliwości, że Jezus Chrystus swoją zbawczą a zarazem prorocką misję rozpoczyna od ogłoszenia Dobrej Nowiny o nadejściu Królestwa Bożego, które wypełniło się w jego osobie⁴⁴. Sam będąc Dobrą Nowiną posługuje się zarówno metodą *ewangelizacji* jak i *katechizacji*. Nade wszystko jednak zna dokładnie każdego odbiorcę swego słowa. Potwierdza to zapis z drugiego rozdziału Ewangelii św. Jana: *Kiedy zaś przebywał w Jerozolimie w czasie Paschy, w dniu świątecznym, wielu uwierzyło w imię Jego, widząc znaki, które czynił. Natomiast nie zwierzał się im, bo wszystkich znał i nie potrzebował niczyjego świadectwa o człowieku. Sam bowiem wiedział, co w człowieku się kryje (J 2, 23-25)*.

Ewangelia św. Marka stwierdza, że Jezus po przyjściu do Kafarnaum *zaraz w szabat wszedł do synagogi i nauczał. Zdumiewali się Jego nauką: uczył ich bowiem jak ten, który ma władzę, a nie jak uczeni w Piśmie (Mk 1, 21-22)*. Nauczanie Chrystusa różni się zasadniczo od nauczania uczonych w Piśmie. Chrystus uczy jak ten, który ma władzę.

Zatem przepowiadaniu Ewangelii towarzyszy moc, ponieważ: *żywe jest słowo Boże, skuteczne i ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny, przenikające aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolne osądzić pragnienia i myśli serca (Hbr 4, 12-13)*.

Chociaż Słowo Boga posiada wielką skuteczność i moc, to jednak przekaz tego Słowa może pozostawiać wiele do życzenia. Sposób przekazu może być: *niewłaściwy, niestosowny a nawet wręcz urągający Bożemu Słowu*⁴⁵. W tym kontekście, katechizujący musi mieć nieustanną świadomość uczestnictwa w prorockiej funkcji samego Chrystusa. Pierwszorzędnie musi on uwierzyć mocy Słowa⁴⁶. Następnie w sposób godny głosić je unikając improwizacji. Tadeusz Kotarbiński mawiał, że *tajemnicą dobrej improwizacji jest dobre przygotowanie*⁴⁷.

W kwestii przygotowania do przepowiadania Dobrej Nowiny istotną rolę odgrywa osobisty kontakt człowieka z Duchem Świętym. Ten sekret intymnego obcowania z Boskim Poczycielem polega na całkowitym poddaniu się jego woli. Prorok wchodzący w relację z Duchem Świętym musi zwrócić uwagę na dwie fundamentalne zasady.

³⁸ Por. K. Wojtyła, „U podstaw odnowy. Studium o realizacji Vaticanum II”, Kraków 2003, s. 172.

³⁹ Por. KK 12.

⁴⁰ Por. DK 12; KK 12.

⁴¹ Por. A. Słomkowski, *Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II*, opracowanie M. Chmielewski, Ząbki 2000, s. 78.

⁴² Tomasz z Akwinu, „O Hiobie”, ch. XIII, 1.2.

⁴³ Por. E. Weron, „Laikat i apostołstwo. Zarys teologii laikatu i apostołstwa ludzi świeckich”, Paryż 1973, s. 34.

⁴⁴ Por. Mt 13, 53-58; Mk 6, 1-6; Łk 4, 16-30;

⁴⁵ R. Forycki, „Prakseologia apostołstwa”, Ołtarzew 1998, s. 7.

⁴⁶ Por. DA 2.

⁴⁷ R. Forycki, „Prakseologia apostołstwa”, s. 40.

Pierwsza podkreśla, że chrześcijanin jest na tyle wyznawcą Chrystusa, na ile jest członkiem Kościoła⁴⁸.

Druga przypomina o tym, iż Duch Święty jest przede wszystkim Duchem Kościoła, który jest nam dany w celu budowy Ciała Chrystusa, którym jest Kościół⁴⁹.

Zatem prorok służy Kościołowi. Zna go i kocha, *nie w duchu modnych i przemijających nurtów myślowych czy ideologicznych, ale zgodnie z wolą Jezusa Chrystusa, założyciela Kościoła*⁵⁰. Nasłuchuje tego, *co mówi Duch do Kościołów (Ap2,7)*. W ten sposób tworzy się ścisła więź pomiędzy głoszącym a Duchem Świętym żyjącym w Kościele. W tym obdarowywaniu Duch Święty strumieniem swej łaski upodabnia osobę do Chrystusa⁵¹. Ks. prof. dr hab. Lucjan Balter podkreśla, że ze wszystkich Osób Trójcy Przenajświętszej Duch Święty jest Osobą najbardziej *ukrytą*, ponieważ nie ma żadnego obrazu czy podobizny. Dlatego jedynym obrazem Ducha Świętego może być jedynie człowiek *do głębi nim przesiąknięty, najściślej z Nim zespolony i tak uświęcony i uduchowiony, że promieniuje niejako Duchem Świętym*⁵².

Taką osobą powinien być uczestniczący w posłannictwie Kościoła katecheta realizujący w sposób żywy prorocką funkcję Chrystusa. Pozostaje postawić pytanie: *dlaczego ma taki być?* Odpowiedź jest tylko jedna: *Bo wciąż gwałtownie pytają nas, czy milcząco czy głośno: Czy wierzycie w to, co głosicie? Czy żyjecie tym, w co wierzycie? Czy naprawdę głosicie to, czym żyjecie? Świadectwo życia, jak nigdy przedtem, stało się dziś najkonieczniejszym warunkiem skuteczności naszego przepowiadania*⁵³. Zatem wszyscy członkowie Ciała Chrystusowego są odpowiedzialni za postępek i owocność Ewangelii, którą głosimy⁵⁴.

⁴⁸ Por. H. U. von Balthazar, „Kim jest chrześcijanin?”, tłum. F. Wycisk, Paris 1971, s. 86.

⁴⁹ Tamże.

⁵⁰ Kongregacja do Spraw Duchowieństwa, Instrukcja „Kapłan pasterz i przewodnik wspólnoty parafialnej, 16”, Wrocław 2002, s. 40-41.

⁵¹ Por. Pius XII, „Mystyci Corporis, 54”, Wrocław 2001, s. 47.

⁵² Por. M. Kowalczyk, „Dar Ducha Świętego w apostołstwie”, Ołtarzew 2004, s. 22.

⁵³ EN, 76.

⁵⁴ Tamże.

*IV. Z PRZESZŁOŚCI NASZEGO
REGIONU*

mgr Anita Ziomko-Nowak
nauczyciel religii, przysposobienia obronnego
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

DUCHOWIEŃSTWO KŁOBUCKIE WOBEC POWSTANIA STYCZNIOWEGO

Pod koniec lat 50-tych XIX stulecia w całym kraju nasilały się ruchy narodowowyzwoleńcze. Nastroje w Kłobucku nie odbiegały od tych jakie panowały w całym powiecie częstochowskim. W miastach organizowano tajne koła, urządzano potajemne zebrania, na których czytano pisma patriotyczne kolportowane przez kolejarzy z Krakowa i Warszawy. Znaczącą rolę w przygotowaniu powstania odegrał Kościół katolicki, rozbudzając ducha patriotycznego poprzez śpiewanie pieśni patriotycznych, demonstracje, nabożeństwa i pielgrzymki. Wykorzystywano odpusty na terenie klasztoru jasnogórskiego, a wygłaszane przez niższy kler kazania budziły ducha polskiego i uświadamiały narodowo chłopstwo. Przez Kłobuck podążały na Jasną Górę pielgrzymki z odległych stron, w pobliżu Jasnej Góry zbierali się patrioci. Dzięki kazaniom jasnogórskim okoliczni mieszkańcy nabierali coraz większego przekonania do powstania. Władze zaborcze w innych regionach Polski skarżyły się, że kazania jasnogórskie były natchnieniem do wystąpień antycarskich w całym kraju.

W ten burzliwy czas, funkcję proboszcza kłobuckiego, aż do roku 1885 pełnił ks. Ignacy Jarnuszkiewicz. Pozostawał on pod tajnym dozorem policji carskiej za udział w manifestacyjnej pielgrzymce, która z Krzepic udała się do Częstochowy w 1861 r. Postawę proboszcza wobec sprawy narodowej i powstania najlepiej ukazuje oskarżenie złożone w marcu 1866 r. "... Ksiądz Ignacy Jarnuszkiewicz ... wyrażał jawnie, a nawet fanatycznie swe sympatie do powstania, a przeto jest politycznie nieprawomyślny ...". Następstwem tego oskarżenia było żądanie Komisji Rządowej Spraw Wyznania i Duchownych, aby księdza Jarnuszkiewicza usunąć ze stanowiska sędziego surogata konsystorza piotrkowskiego.

Przy takiej postawie proboszcza trudno się dziwić, iż niższy kler kłobucki jawnie sprzyjał powstańcom. Należy tu omówić działalność wikariuszy tutejszej parafii. Zachowały się informacje dotyczące księdza Antoniego Pleszyńskiego. Ten "ekspaulin", wikariusz kłobucki sprawował według notatek władz moskiewskich funkcję naczelnika powstańczego w Kłobucku. Określano go jako "rewolucyjny naczelnik". Był on szczególnie poszukiwany, gdyż w świetle raportów, kazał rozbroić polskim żandarmom w 1863 r. rosyjskiego żołnierza białogórskiego pułku, który oddalił się od swej jednostki, a następnie go zabić. Akta tej sprawy były przechowywane w Tymczasowej Warszawskiej Komisji Śledczej. Ksiądz Pleszyński, po upadku powstania, najprawdopodobniej w grudniu 1865 r. zbiegł za granicę i osiadł we Francji.

Drugi wikariusz kościoła kłobuckiego ks. Wincenty Wrześniak był kapłanem bezpośrednio zaangażowanym w walkę powstańczą, najprawdopodobniej jako kapelan któregoś z oddziałów powstańczych. Po upadku powstania przedostał się przez pobliską granicę do Niemiec. Przez następne 20 lat przebywał na emigracji w Paryżu. Po powrocie do kraju osiadł w Galicji (zabór austriacki), zmarł po latach jako przeor dominikanów w Jarosławiu.

Bardzo ciekawą postacią był ks. wikariusz Michał Ziarniewicz. Urodzony 21 września 1836 r. we wsi Grabienice w powiecie końskim, święcenia kapłańskie przyjął we Włocławku w 1859 r. Był wikariuszem w Pajęcznie, a następnie w Kłobucku. W czasie powstania liczył około 27 lat. Bardzo aktywnie włączył się w działalność patriotyczną, bowiem w 1863 r. został powołany przez władze powstańcze na naczelnika miasta. Na tym stanowisku oddał duże zasługi powstańcom, za co później był prześladowany. W księgach parafialnych parafii w Wąsoszu zachowała się informacja, że po bitwie z 23 kwietnia 1863 r., między powstańcami a moskalami, odbył się pogrzeb 18 powstańców.

Przepisy rosyjskie wymagały, aby każdy zgon zgłaszali dwaj świadkowie. W sprawie poległego Józefa Wieczorkiewicza, 24-letniego mieszkańca Czarnożył, świadczył ks. Michał Ziarniewicz wikariusz z Kłobucka. Pogrzeb ten stał się wielką manifestacją patriotyczną, a zbiorową mogiłę upamiętniały dwa wysokie, drewniane krzyże. Kapłan ten jest również wymieniany w wykazach Wojenno Śledczej Komisji. Oskarżony o udział w powieszeniu w 1863 r. Walentego Parkitnego (lub Parketnego), włościanina ze wsi Jasionka, Gmina Białe powiatu brzeźnickiego, osądzonego przez partię Wojciechowskiego na karę śmierci przez powieszenie. Oskarżono go również o podburzanie dowódcy tegoż oddziału. Został aresztowany w 1867 r. i odesłany do cytadeli warszawskiej. Sąd z braku dowodów winy uwolnił go od odpowiedzialności w myśl reskryptu carskiego z 17 maja 1867 r. Ksiądz Ziarniewicz został uwolniony z cytadeli, ale jednocześnie oddany pod jawny dozór policyjny.

Działalność patriotyczna księży kłobuckich nie była czymś odosobnionym na ziemi częstochowskiej, całe okoliczne duchowieństwo poparło powstanie styczniowe. Kazania, przewożenie poczty, zachęta chłopów do powstania, osobista służba w oddziałach to przejawy postaw patriotycznych kleru okolic Częstochowy. Przykładem z okolicy może być postawa ks. Gabriela Krasickiego proboszcza z Krzepic, który zgłosił się do powstania czy ks. Wawrzyńca Brzezińskiego inwigilowanego za kazania patriotyczne już od 1861 r.

W tym miejscu należy wspomnieć również o osobie ks. Pawła Krzepińskiego, wzmiankowanego wcześniej. Urodzony w 1818 r., we wsi Grodziesze w powiecie kaliskim, po ukończeniu szkoły powiatowej w Kaliszu, wstąpił do Seminarium Diecezjalnego we Włocławku. W 1842 r. został wikarym w Pątnowie w powiecie kaliskim, a od marca 1844 r. wikarym w kłobuckiej. Jego bezpośrednim przełożonym był ks. I. Jarnuszkiewicz. Od 1855 r. ks. Knapiński pełnił funkcję proboszcza w parafii Wieniec, w powiecie włocławskim. Tam też zastał go wybuch powstania styczniowego. Dnia 30 września 1863 r. został oskarżony, iż wbrew przepisom o stanie wojennym z 1 kwietnia 1863 r. brał udział w pogrzebie "... który był raczej demonstracją polityczną ...". Grzebano wówczas 7 powstańców z partii Cieszkowskiego, poległych w potyczce z wojskiem carskim pod Broszęcinem. Proboszcz miał też przy tej okazji wygłosić "podburzającą" mowę.

Z nakazu namiestnika Królestwa Polskiego pozbawiono księdza Knapińskiego wszelkich praw stanu i wysłano na osiedlenie na Syberię. Dopiero dnia 1 grudnia 1884 r. zezwolono na powrót ks. Knapińskiego do kraju, z zastrzeżeniem, że nie wolno mu wykonywać żadnych posług religijnych. Ksiądz skorzystał z tego pozwolenia i osiedlił się w kierowanej nadal przez proboszcza I. Jarnuszkiewicza parafii kłobuckiej. Niedługo cieszył się ze swego powrotu do kraju. Długotrwałe wygnanie, uciążliwa podróż powrotna sprawiły, że 66-letni ks. Paweł Knapiński, po 43 latach kapłaństwa po powrocie z wygnania zmarł w Kłobucku 23 lutego 1885 r.

Omówione wydarzenia nie oddają całej złożoności losów związanych z parafią w Kłobucku w okresie powstania styczniowego. Wiele materiałów zaginęło lub zostało celowo ukryte ze względu na bezpieczeństwo kapłanów, w obawie przed represjami wynikającymi z inwigilacji przez władze rosyjskie.

Bibliografia:

1. Archiwum Archidiecezji Częstochowskiej, syg. I 117.
2. Kubicki Paweł, Bojownicy kapłani za sprawę Kościoła i ojczyzny w latach 1861-1915 r. Warszawa 1933.
3. Rola H., Powstanie styczniowe na ziemi częstochowskiej, Biuletyn Nr 56, Śląski Instytut Naukowy 1965.
4. Straszewski J., Wspomnienie pośmiertne o księdzu M. Ziarkiewiczu, Kronika Diecezji Kujawsko-Kaliskiej, Włocławek 1917.
5. Związek J., Bitwa pod Wąsoszem- 23 IV 1863 na tle walk powstańczych na ziemi częstochowskiej, Częstochowskie Wiadomości Diecezjalne 1983, Nr 9.

*V. REALIZOWANE
PROGRAMY NAUCZANIA*

mgr Mariusz Michalak
nauczyciel fizyki
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

PROJEKT „ODKRYWAĆ NIEZNANE, TWORZYĆ NOWE – PROGRAM ROZWIJANIA ZAINTERESOWAŃ FIZYKĄ”

W marcu 2009 roku nasza szkoła przystąpiła do realizacji projektu „**Odkrywać nieznane, tworzyć nowe – program rozwijania zainteresowań fizyką**”. Projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III „Wysoka jakość oświaty”, Działanie 3.3 „Poprawa jakości kształcenia”, Poddziałanie 3.3.4 „Modernizacja treści i metod kształcenia-projekty konkursowe”. Honorowy patronat nad realizacją ogólnopolskiego projektu objął Śląski Kurator Oświaty mgr Stanisław Faber. Projekt umożliwi naszym uczniom eksperymentowanie i poznawanie najnowszych odkryć fizyki. Oferuje dodatkowe zajęcia z fizyki, które prowadzi mgr Mariusz Michalak. Wszystkie koszty udziału naszej młodzieży w zajęciach są współfinansowane z budżetu Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz przez budżet państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Projekt obejmie sto sześćdziesiąt szkół w całej Polsce. Skierowany jest do uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (młodzież klas I i II), chcących rozwijać swoje zainteresowania podczas doświadczeń praktycznych oraz warsztatów na uczelniach wyższych.

Zajęcia 14 - osobowych grup trwają 3 godziny w tygodniu, 2 godz. w pracowni fizycznej, 1 godz. w pracowni komputerowej (przygotowanie zajęć, opracowanie wyników zajęć, kontakt z innymi uczestnikami projektu). Na potrzeby projektu zostanie utworzona platforma internetowa w oparciu o Moodle. Będzie zawierała informacje niezbędne do prowadzenia zajęć (program, zadania do wykonania, słownik terminów fizycznych, fizyczny słownik polsko-angielski, informacje o grupach i nauczycielach prowadzących zajęcia, fora użytkowników, materiały szkoleniowe).

Program będzie realizowany przez trzy lata w III autonomicznych etapach. W każdym etapie wszyscy uczniowie biorą dwukrotnie udział w zajęciach na lokalnych uczelniach wyższych, 2 godz. wykład, pokaz, 2 godz. zajęcia laboratoryjne, zwiedzanie uczelnianych pracowni fizycznych, zapoznanie się z ofertą studiów.

Każda grupa uczniowska, podzielona na 2 - osobowe zespoły przygotowuje propozycję doświadczenia fizycznego, które chciałyby zaprezentować i omówić na 3 - dniowych warsztatach fizycznych. Najlepsze zespoły, w sumie 20 uczniów oraz 10 nauczycieli opiekunów (160 uczniów i 80 nauczycieli w całym kraju) w danym regionie, wezmą udział w trzydniowych warsztatach Zobacz Zbadaj-Zrozum. Pomoce dydaktyczne grupy przywożą ze sobą, mogą to być pomoce ze szkolnej pracowni fizycznej lub wykonane własnoręcznie.

Na podstawie wewnętrznego konkursu przeprowadzonego na platformie projektu, 40 uczniów (najlepszych w każdym regionie: po 1 z gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej, czyli 16 uczniów oraz 24, którzy uzyskali największą ilość punktów, 12 z gimnazjum, 12 ze szkoły ponadgimnazjalnej) weźmie udział w 5 - dniowych warsztatach fizycznych w CERN w Genewie.

Na podstawie sprawozdań z realizacji projektu, ewaluacji oraz wyników pracy z dziećmi, w każdym regionie jedno gimnazjum oraz szkoła ponadgimnazjalna, w sumie 16 szkół, uzyskują

Przedmiotowy Zestaw Wsparcia (PZW) w postaci zestawu komputerowego, rzutnika multimedialnego, oprogramowania i pomocy naukowych (zestaw pomocy naukowych zostanie ustalony na podstawie indywidualnych potrzeb).

Cel główny:

Rozwijanie zainteresowania fizyką uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych.

Cele szczegółowe:

1. Doskonalenie umiejętności rozwiązywania problemów, projektowania i przeprowadzania eksperymentów.
2. Doskonalenie umiejętności przeprowadzania analizy otrzymanych wyników.
3. Rozwijanie samodzielności w dochodzeniu do wiedzy teoretycznej formułowanej na podstawie doświadczeń podczas rozwiązywania problemów.
4. Kształcenie i doskonalenie umiejętności korzystania z literatury fachowej i popularnonaukowej, publikacji, zasobów sieci Internet.
5. Kształcenie umiejętności zarządzania informacją i dokonywania selekcji informacji.
6. Kształtowanie umiejętności pracy w zespole a także odpowiedzialności za wynik swojej pracy oraz pracy zespołu. Rozwijanie partnerstwa i otwartości na współpracę.
7. Kształcenie umiejętności posługiwania się sprzętem laboratoryjnym i przyrządami.
8. Kształtowanie umiejętności wykonywania prostych doświadczeń fizycznych, formułowania wniosków na podstawie obserwowanych efektów.
9. Kształcenie umiejętności wyjaśniania i interpretacji zjawisk fizycznych w oparciu o prawa fizyki.
10. Kształtowanie umiejętności weryfikacji hipotez.

Cele utylitarne:

1. Rozwijanie umiejętności dostrzegania zagadnień fizycznych w współczesnym świecie.
2. Rozwijanie samodzielności i wielostronnej aktywności.
3. Przyzwyczajanie do potrzeby działania i dociekania.
4. Wyrabianie wytrwałości i wiary we własne siły w pokonywaniu trudności.
5. Wyrabianie odpowiedzialności oraz poczucia zadowolenia z wyników własnej pracy.
6. Propagowanie działalności proekologicznej.

VI. O CZYM WARTO WIEDZIEĆ?

„ ŻYWNOŚĆ WYGODNA ”

Żywność wygodna to produkty gotowe do bezpośredniego spożycia lub wymagające niewielkiej obróbki kulinarnej, tak by maksymalnie skrócić czas przygotowania posiłku przez konsumenta.

Zmiana stylu życia ludzi, a zwłaszcza wzmożona aktywność zawodowa kobiet, zwiększająca się ilość gospodarstw domowych jedno- i dwuosobowych są wyznacznikami coraz większego popytu na tzw. żywność wygodną. Na taki stan rzeczy wpływa także zwiększenie zamożności społeczeństw uprzemysłowionych oraz częste podróże służbowe związane z dużą ruchliwością zawodową oraz ze zmianą sposobu spędzania wolnego czasu.

Stosowanie żywności wygodnej z jednej strony pozwala zaoszczędzić czas przygotowania posiłku, a z drugiej charakteryzuje się ona wysokim stopniem przetworzenia, co nie pozostaje bez wpływu na jej wartość odżywczą. Wiadomo, że produkty wysoko przetworzone są często zupełnie pozbawione składników odżywczych, a przecież żywność powinna dostarczać w optymalnej ilości wszystkich składników budulcowych, witamin oraz makro- i mikroskładników, których brak może prowadzić do awitaminoz i niedoborów składników mineralnych w organizmie. Od żywności wygodnej oprócz skrócenia czasu przygotowania wymaga się także tego, by była ona pozbawiona konserwantów oraz sztucznych barwników. Dąży się również do zminimalizowania zawartości zanieczyszczeń mikrobiologicznych i chemicznych, a zwłaszcza metali ciężkich. Kolejnym mankamentem tej żywności jest to, że droga od surowca do gotowego produktu zostaje przedłużona i jednocześnie zmniejsza się nad nią także nadzór.

W historii rozwoju cywilizacji najstarszymi przykładami żywności wygodnej były np. bogate w składniki odżywcze nasiona i orzechy, czy mięso suszone na słońcu lub pieczone w ognisku. Obecnie żywność wygodna jest reprezentowana przez setki produktów otrzymywanych powszechnie, spełniających bardzo zróżnicowane oczekiwania konsumentów. Oferta przemysłu, dotycząca żywności, wygodnej musi uwzględniać zwiększającą się świadomość konsumentów, że jakość życia i zdrowia zależy m.in. od sposobu odżywiania oraz czystości środowiska.

Produkt spożywczy można zaklasyfikować do żywności wygodnej wówczas, gdy surowiec jest przetworzony w odpowiednio wysokim stopniu tak, aby przygotowanie posiłku do spożycia wymagało jedynie minimalnej obróbki kulinarnej. Okres przydatności do spożycia wyrobu powinien umożliwiać sprawną i bezpieczną dystrybucję, sprzedaż oraz przechowywanie w domu konsumenta.

Ze względu na rozwój technologii produkcji można wyróżnić trzy generacje żywności wygodnej:

- do pierwszej zalicza się najbardziej tradycyjne wyroby takie, jak: chleb, susze owocowe, warzywne, mięsne i rybne oraz tradycyjne konserwy sterylizowane i pasteryzowane,
- drugą grupę stanowią takie wyroby, jak: gotowe zestawy posiłków obiadowych, potraw sterylizowanych, mrożonych, chłodzonych, przeznaczonych do obróbki w mikrofalówce, koncentraty zup, soków, deserów i ciast, płatków śniadaniowych, przekąsek i inne,
- do trzeciej generacji żywności wygodnej należy zaliczyć dostępne obecnie na rynku produkty otrzymane metodami kombinowanymi.

Wyroby należące do żywności wygodnej, oferowanej jako składniki potraw lub jako pełne posiłki to:

- Produkty poprawiające apetyt, a w tym przekąski.
- Zupy, kremy, potrawki, buliony.
- Dania główne, mięsne, rybne, drobiowe, mączne, ziemniaczane.
- Dania narodowe, etniczne.
- Dania dietetyczne.
- Dania warzywne, sałatki rybne, mięsne, warzywne, owocowe, mieszane.
- Pieczywo, chleb, bułki, grzanki.
- Desery, ciasta, lody.
- Napoje bezalkoholowe w formie koncentratów zagęszczonych lub proszków szybko rozpuszczalnych – instant.

Podstawą klasyfikacji żywności wygodnej jest także sposób jej utrwalania lub zabezpieczenia przed zepsuciem.

W zależności od stopnia przetworzenia żywność wygodną można podzielić na następujące grupy:

- żywność gotową do obróbki wstępnej,
- żywność gotową do obróbki kulinarnej,
- żywność gotową do obróbki termicznej,
- żywność gotową do podgrzania,
- żywność gotową do spożycia,
- żywność gotową do podania.

Powszechnie znanym przykładem żywności wygodnej są koncentraty spożywcze, czyli produkty żywnościowe otrzymywane metodą przemysłowego odwodnienia lub zagęszczenia surowców roślinnych i zwierzęcych, nadające się do dłuższego przechowywania oraz szybkiego przyrządzania.

Do najważniejszych ich zalet należą:

- Łatwość przyrządzania posiłków.
- Wielokrotnie mniejsza masa i objętość w stosunku do produktów nie odwodnionych.
- Duża trwałość.
- Przystępna cena.

Wśród koncentratów można wyróżnić kilka najważniejszych grup asortymentowych:

- koncentraty obiadowe,
- koncentraty ciast,
- koncentraty napojów,
- koncentraty deserów,
- koncentraty lodów,
- koncentraty przypraw do potraw,
- koncentraty zbożowe,
- odżywcze wyroby spożywcze.

Z wyników badań i analizy rynku prowadzonych przez różne uczelnie wynika, że do najczęściej stosowanych grup koncentratów spożywczych należą kostki rosółowe, przyprawy w proszku oraz płatki kukurydziane.

Sukces rynkowy żywności wygodnej zależy w równej mierze od konsumenckiej oceny walorów sensorycznych i użyteczności produktu, jak i od odpowiedniej informacji o produkcie oraz zaufaniu do niej konsumentów, którzy powinni uczestniczyć w dyskusji o korzyściach i zagrożeniach związanych z jej spożywaniem.

Literatura:

- Zeszyty Naukowe nr 678 Akademii Ekonomicznej w Krakowie – 2005 „Badania preferencji konsumenckich żywności wygodnej”.
- Iwona Kowalczyk – „Uwarunkowania konsumpcji koncentratów spożywczych” SGGW w Warszawie.
- Ewelina Król, Wincenty Wrześniewski – „Zagrożenia związane z żywnością nowej generacji” Akademia Rolnicza w Poznaniu.

*VII. SZKOŁA UCZY I BAWI
– SCENARIUSZE ZAJĘĆ*

mgr Lidia Ochocka
nauczyciel biologii
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

„JAK CHRONIĆ ŚRODOWISKO ZIEMI”

Scenariusz zajęć edukacyjnych dla klasy II technikum

Cele lekcji (ogólne):

- wskazanie zagrożeń środowiska Ziemi w skali globalnej i lokalnej,
- uświadomienie konieczności ochrony środowiska Ziemi i wskazanie przykładowych działań.

Operacyjne cele nauczania w kategoriach:

a) kształcenia:

– w zakresie wiadomości

Uczeń potrafi:

- wskazać źródła zanieczyszczeń środowiska,
- wskazać drogi, jakimi zanieczyszczenia dostają się do organizmów (w tym organizmu człowieka),
- wskazać rodzaje zanieczyszczeń,
- wymienić zagrożenia dla środowiska w skali globalnej,
- wymienić zagrożenia dla środowiska w skali lokalnej.

– w zakresie umiejętności

Uczeń potrafi:

- charakteryzować zagrożenia dla środowiska w skali globalnej i lokalnej,
- określać ich szkodliwy wpływ na organizmy i środowisko,
- wskazać sposoby przeciwdziałania różnym zagrożeniom środowiska Ziemi i zdrowia człowieka,
- interpretować teksty źródłowe związane z zagadnieniami ochrony środowiska Ziemi,
- rozwiązywać problemy związane z ochroną środowiska.

b) wychowania

Uczeń:

- ma świadomość zagrożeń środowiska Ziemi jako rezultatu antropopresji,
- ma świadomość konieczności ochrony środowiska Ziemi w skali globalnej i lokalnej,
- ma świadomość tego, że jako jednostka może i musi dbać o środowisko dla własnego dobra, zdrowia i dla przyszłych pokoleń.

Metody i formy pracy:

Typ lekcji: lekcja poświęcona opracowaniu nowego materiału.

Forma nauczania: lekcja w klasie.

Forma organizacyjna: nauczanie zbiorowe, zespołowe.

Strategia: operacyjna, emocjonalna.

Metody: obserwacyjne, słowne – praca z materiałem źródłowym, z podręcznikiem, dyskusja, pogadanka, praca w grupach, praca indywidualna.

Środki dydaktyczne: foliogram „Przykazania zielonego konsumenta”, rzutnik, podręcznik, instrukcje do zadań.

Przebieg zajęć:

I. Faza przygotowawcza:

1. Sprawy organizacyjne.
-sprawdzenie listy obecności.
2. Nawiązanie do tematu.
 - przypomnienie wpływu człowieka na środowisko oraz zależności człowieka od środowiska jako miejsca, w którym żyje, oraz jako źródła zasobów potrzebnych do życia,
 - określenie zagadnień będących przedmiotem zajęć.

II. Faza realizacyjna

- zapisanie tematu zajęć,
- omówienie zasad pracy na lekcji,
- wskazanie głównych zagrożeń środowiska Ziemi,
- wskazanie głównych źródeł zanieczyszczeń środowiska oraz substancji zanieczyszczających,
- określenie szkodliwości wybranych substancji zanieczyszczających,
- określenie szkodliwości zjawisk – tj: smog, kwaśne deszcze, efekt cieplarniany, dziura ozonowa
- rozwiązywanie zadań w zespołach,
- sprawdzanie rozwiązań ze wspólnym komentarzem.

III. Faza podsumowująca:

- notatka z lekcji,
- a) Głównymi źródłami zanieczyszczeń środowiska są: przemysł, rolnictwo, transport oraz gospodarstwa domowe.
- b) Najgroźniejszymi zanieczyszczeniami są m.in. związki metali (rtęć, ołów, kadm, nikiel, miedź, cynk, chrom), tlenki (siarki, azotu, węgla), węglowodory, freony, pyły i nawozy sztuczne.
- c) Substancje trujące, które nie są usuwane z organizmu, m.in. węglowodory i ich pochodne (np. DDT) oraz związki metali kumulują się w łańcuchach pokarmowych, a ich stężenie w ciałach organizmów znacznie wzrasta w każdym kolejnym ogniwie łańcucha pokarmowego.
- d) Smog, „kwaśne deszcze”, „dziura ozonowa”, efekt cieplarniany – są zjawiskami wpływającymi na zmiany środowiska Ziemi oraz zdrowie organizmów.
- e) Każdy człowiek może wpływać na stan środowiska Ziemi poprzez działania zarówno w skali globalnej, jak i w skali lokalnej.
 - podsumowanie pracy uczniów – komentarz słowny (ewentualne oceny).

Przykazania zielonego konsumenta

1. Bądź świadomym konsumentem:

- przemyśl każdy zakup, czy jest on naprawdę potrzebny i czy nie będzie kolejnym obciążeniem dla środowiska,
- sprawdź, czy opakowanie nadaje się do ponownego użytku.

2. Dbaj o powietrze:

- korzystaj z komunikacji miejskiej,
- sprawdzaj poziom emisji spalin w swoim samochodzie,
- nie pal resztek roślinnych; kompostuj je.

3. Oszczędzaj energię elektryczną:

- wyłączaj zbędne oświetlenie,
- wyłączaj odbiorniki TV, radio itp., jeżeli z nich nie korzystasz,
- nie włączaj pralki automatycznej, jeżeli nie jest całkowicie zapełniona,
- używaj lodówki czy zamrażarki energooszczędnie; bez freonu,
- ustaw lodówkę w chłodnym i przewiewnym miejscu,
- ustaw regulator w lodówce na +6°C, a w zamrażarce na -19°C.

4. Oszczędzaj gaz:

- zwróć uwagę, aby podczas gotowania płomień gazu nie wychodził poza garnek.

5. Ograniczaj ilość odpadów:

- segreguj śmieci w swoim gospodarstwie (szkło, metal, papier, plastik, odpady organiczne),
- jeśli masz ogródek – kompostuj odpady organiczne,
- nie kupuj niepotrzebnych gazet i czasopism.

6. Oszczędzaj wodę:

- sprawdź, czy używane przez Ciebie środki czystości ulegają biodegradacji,
- niezwłocznie zreperuj ciekący kran.

7. Dbaj o zdrowie:

- nie pal – każdy papieros skraca życie o 8 minut,
- myj owoce – usuniesz ok. 70% zanieczyszczeń ołowiem,
- nie kupuj żywności konserwowanej, sztucznie barwionej,
- sprawdzaj datę ważności produktów,
- nie hałasuj.

1. a) Uzupełnij tabelę – wpisz po jednym przykładzie działań człowieka powodujących wzrost stężenia w atmosferze ziemskiej podanych gazów.

Gazy w atmosferze	Działania człowieka
CO ₂	
CH ₄	
NO ₂	

b) Wyjaśnij, dlaczego wzrost stężenia w atmosferze wymienionych w tabeli gazów może mieć niekorzystny wpływ na życie na Ziemi.

.....
.....
.....

2. Freony mają największy udział w rozkładzie ozonu znajdującego się w stratosferze. Przedstaw sposób (sposoby), który może doprowadzić do powstrzymania wzrostu ilości freonów w atmosferze.

.....
.....
.....
.....
.....

3. W tabeli przedstawiono stężenie DDT w organizmach stanowiących ogniwa jednego łańcucha pokarmowego.

ORGANIZMY	Plankton	Skorupiaki	Ryby	Kormorany
STĘŻENIE DDT (ppm)	0,04	0,15	0,5	26,4

Wyjaśnij, dlaczego największe stężenie DDT występuje u kormoranów.

.....
.....
.....
.....

4. Niektóre gazy, tj. **CO₂, CH₄ i CFC (freony)**, gromadząc się w górnych warstwach atmosfery, zatrzymują pewną ilość energii cieplnej oddawanej przez Ziemię. Duże stężenie tych gazów może wywołać globalny wzrost temperatury (efekt cieplarniany).

A. Wskaż możliwe skutki nadmiernego wzrostu temperatury na Ziemi na:

- poziom mórz.....
- klimaty regionalne.....
- rozmieszczenie i zasięg siedlisk różnych gatunków roślin i zwierząt w różnych częściach świata.....
- zdolność przeżywania różnych gatunków roślin i zwierząt (populacji naturalnych oraz rolniczych).....

B. Podaj po jednym przykładzie tych działań człowieka, które mogą ograniczyć nadmierną emisję każdego z wymienionych gazów.

- 1.....
- 2.....
- 3.....

5. Określ, jakie skutki o charakterze globalnym może spowodować nadmierne wycinanie lasów.

.....
.....

6. Podaj po jednym argumencie za i przeciw wprowadzaniu do uprawy roślin transgenicznych (dla środowiska lub dla zdrowia człowieka):

Za:

.....
.....

Przeciw:

.....
.....

7. Wymień własne działania w domu chroniące środowisko.

.....
.....
.....

mgr Anna Kasprzak
nauczyciel języka niemieckiego
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

LEKCJA JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Każdy nauczyciel ma możliwość przeprowadzenia lekcji pokazowej, otwartej dla innych nauczycieli. Nasi goście niekoniecznie muszą uczyć tego samego przedmiotu. Stawiamy sobie zatem pytanie, jak skonstruować naszą lekcję, aby była w jakimś stopniu zrozumiała dla osób, wśród których mogą się znaleźć nieznający języka obcego? Jakich środków i pomocy użyć, aby hospitujące lekcję osoby oceniły nasze przygotowanie i pracę uczniów na lekcji dobrze?

Dnia 24.11.08 w ZS Nr 1 w Kłobucku miałam okazję przeprowadzić lekcję pokazową w klasie II Technikum Budowlane. Temat lekcji "Die eigenen vier Wände – własne cztery ściany". Na lekcji wykorzystane zostały: materiały zawarte w podręczniku „Hier und da” cz.I, płyta CD z podręcznika, dodatkowe kserokopie, szkolny laptop i projektor, magnetofon CD.

Poniżej przedstawiam scenariusz lekcji:

Temat: **“Die eigenen vier Wände“ – auf dem Lande / in der Stadt / im Einfamilienhaus / im Wohnblock. „Własne cztery ściany” – na wsi / w mieście / w domu jednorodzinnym / w bloku.**

Cele:

- uczeń utrwała słownictwo z lekcji poprzedniej: potrafi określić na podstawie zdjęcia typ budynku mieszkalnego, nazywa pomieszczenia w domu i wymienia czynności, jakie mogą być w nich wykonywane,
- uczeń potrafi odpowiadać na pytania związane z: jego obecnym miejscem zamieszkania i życzeniem, co do przyszłej lokalizacji swojego miejsca zamieszkania stosując konstrukcję „Ich möchte in der Stadt / auf dem Lande wohnen, denn ...”. Uczeń stosuje konstrukcję zdania zawierającą podmiot bezosobowy i czasownik modalny: „Im Wohnblock darf man nicht...”

CZAS	PRZEBIEG LEKCJI	FORMY PRACY	POMOCE DYDAKTYCZNE
5'	1. Nauczyciel wita się z grupą, sprawdza obecność, zapisuje datę i temat na tablicy.		tablica zeszyt
20'	<p>2. Uczniowie przypominają i utrwalają słownictwo z poprzedniej lekcji:</p> <p>-nazywają wyświetlane przez nauczyciela na projektorze typy domów. Kolejnym zadaniem jest nazywanie domowych pomieszczeń i czynności wykonywanych w tych pomieszczeniach (zdjęcia na projektorze). Nauczyciel zadaje pytania :”Was ist das für ein Haustyp / ein Raum?”, „Was kann man im Arbeitszimmer machen?“.</p> <p>-sprawdzają rozumienie ze słuchu:</p> <p>Ćwiczenie A 5/69: uczniowie słuchają (2 x) prezentacji pomieszczeń w domu Christiana, numerując za kolejnością zdjęcia w podręczniku, a następnie sprawdzają poprawność wykonania zadania.</p>	<p>Nauczyciel Plenum Indywidualnie</p> <p>Nauczyciel Plenum Indywidualnie</p>	<p>tablica; zeszyt; projektor – zdjęcia budynków mieszkalnych i pomieszczeń</p> <p>odtwarzacz CD, płyta CD, podręcznik A 5/69</p>

18'	<p>3. Uczniowie otrzymują od nauczyciela kserokopie z ćwiczeniami:</p> <p>1 ćw. polega na: przeczytaniu 2 opisów miejsca zamieszkania Moniki i Kurta i odpowiedzi na pytanie „Wo wohnen die Teenager?“, zaznaczeniu słów kluczowych – wyrazów wskazujących na dane miejsce zamieszkania.</p> <p>Uczniowie odczytują wyniki pracy – 1 grupa określa miejsce zamieszkania Moniki, 2 grupa - miejsce zamieszkania Kurta. Obie grupy odczytują słowa klucze. Nauczyciel notuje je na tablicy.</p> <p>2 ćw. polega na: uzupełnieniu przez uczniów pracujących w grupach 3 krótkich tekstów z lukami. Nauczyciel prosi o odczytanie wyników pracy. Nauczyciel stawia następnie pytania do 3 tekstów – wypytyjąc o lokalizację miejsca zamieszkania 3 osób, typ budynków mieszkalnych, cechy charakterystyczne krajobrazu „miasto - wieś”.</p> <p>Nauczyciel nawiązując do ostatniej wypowiedzi z ćwiczenia - Uve (mieszkającego w bloku) podaje dwa kluczowe słowa: stören (przeszkadzać), ohne Erlaubnis (bez pozwolenia) i pokazuje ilustrację budynku wielorodzinnego, na której kilka osób nie przestrzega zasad obowiązujących w tego typu budynku mieszkalnym. Uczniowie otrzymują do ilustracji 10 różnych tekstów wraz z nieznanym słownictwem, mają dokończyć zdanie w zeszytach „Im Wohnblock darf man nicht”. Nauczyciel kontroluje poprawność zdań. Nauczyciel stawia pytania związane z miejscem zamieszkania :”Wo wohnst du jetzt?“ Wo möchtest du in der Zukunft wohnen? Warum?“ itp. Uczniowie wykorzystując znane słownictwo, słowa klucze z ćwiczeń, posługują się w swojej wypowiedzi konstrukcjami: „Ich möchte auf dem Lande / in der Stadt wohnen, denn auf dem Lande / in der Stadt gibt es (Chciałbym mieszkać na wsi w mieście, ponieważ na wsi / w mieście jest/są ...)”; „Auf dem Lande gibt es...”, „Ich finde ...”</p>	<p>Nauczyciel</p> <p>2 grupy</p> <p>Plenum</p> <p>3 grupy</p> <p>Nauczyciel</p> <p>Plenum</p> <p>Indywidualnie</p> <p>Indywidualnie</p> <p>Nauczyciel</p> <p>Pary</p> <p>Nauczyciel</p> <p>Nauczyciel</p> <p>Plenum</p> <p>Indywidualnie</p>	<p>kserokopie</p> <p>tablica</p> <p>zeszyty</p> <p>kserokopie</p> <p>zeszyty</p> <p>tablica</p> <p>kserokopie</p> <p>zeszyty</p> <p>tablica</p> <p>projektor</p> <p>zdjęcie</p> <p>kserokopie</p> <p>karteczki z nieznanym słownictwem zeszyt</p> <p>projektor</p> <p>tablica, zeszyty,</p> <p>kserokopie</p> <p>tablica, zeszyty,</p> <p>kserokopie</p> <p>podręcznik A 4 / 67</p>
-----	---	--	---

2'	<p>4. N. zadaje pracę domową;</p> <p>a) zadanie domowe polega na zebraniu w zeszycie w formie tabeli wszystkich zalet i wad mieszkania na wsi/ w mieście oraz zakazów obowiązujących w budynku wielorodzinnym dokańczając zdanie „Im Wohnblock darf man nicht ...”;</p> <p>b) odpowiedzi na pytanie „Wo möchtest du wohnen? Warum – posługując się konstrukcją z „denn”.</p>		<p>Zeszyt -kserokopie podręcznik A 4 / 7</p>
----	--	--	--

Poniżej przedstawiam kilka zdjęć, które wykorzystane zostały w 2 fazie lekcji celem przypomnienia słownictwa z lekcji poprzedniej. Zadaniem uczniów była prawidłowa reakcja, szybkie kojarzenie słownictwa z ostatniej lekcji z ukazującym się obrazem i odpowiedzi na postawione przez nauczyciela pytanie : Was sehen wir auf dem Bild? Wie heißt dieser Haustyp?“- co widzimy na obrazie? Jak nazywa się ten typ domu?”.

Ostatnie zdjęcie to ilustracja przedstawiająca blok mieszkalny, która wykorzystana została w fazie głównej lekcji. Ilustracja budynku wielorodzinnego przedstawia mieszkańców, wśród nich niektórzy nie przestrzegają zasad obowiązujących w tego typu budynku mieszkalnym. Uczniowie widząc zabawną ilustrację przypominają sobie zwroty typu: słuchać głośno muzyki, grać w piłkę, grać na instrumencie, gotować itp. Uczniowie stosują praktycznie poznany na wcześniejszych lekcjach jeden z czasowników modalnych, wyrażający zezwolenie - „dürfen”.

Podsumowanie:

Lekcja podobała się zarówno uczniom, jak i hospitującym zajęcia lekcyjne gościom. Zamierzone przeze mnie cele zostały osiągnięte, a zadania zostały zrealizowane przez uczniów poprawnie. Lekcja trwała 45 – minut i uwieńczona została zadaniem pracy domowej. Zadanie domowe polegało na:

- a) zebraniu w zeszycie w formie tabeli wszystkich zalet i wad mieszkania na wsi/ w mieście oraz zakazów obowiązujących w budynku wielorodzinnym dokańczając zdanie „Im Wohnblock darf man nicht ...”;
- b) odpowiedzi na pytanie „Wo möchtest du wohnen? Warum – posługując się konstrukcją z „denn”...Zajęcia lekcyjne na temat „typy domów i mieszkać w domu, czy w bloku?” wymagały kontynuacji, gdyż nie były to zajęcia kończące dział i powtarzające materiał.

mgr Iwona Szczepaniak
nauczyciel przedmiotów ekonomicznych
w ZS Nr1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

DZIAŁANIE MECHANIZMU RYNKOWEGO

KONSPEKT LEKCJI

Przedmiot: podstawy ekonomii.

Hospitacja diagnozująca

1) Cele lekcji – wiedza i umiejętności:

- uczeń zna istotę rynku, jego uczestników, mechanizmy rynkowe, a także potrafi wskazać czynniki kształtujące popyt, podaż i cenę;
- uczeń potrafi wskazać różnicę między zmianą popytu/podaży a zmianą wielkości popytu/podaży;
- uczeń potrafi wyjaśnić i zaprezentować graficznie prawo popytu i prawo podaży;
- uczeń posiada umiejętność wyznaczania punktu równowagi rynkowej, cenę równowagi oraz wielkość równowagi, a także dokonać analizy wykresu wskazując niedobór oraz nadwyżkę towarów na rynku;
- uczeń widzi konieczność funkcjonowania mechanizmów rynkowych w celu przywracania równowagi na rynku.

2) Metody nauczania:

- metoda problemowa – samodzielna praca z kartami pracy, analiza zadań oraz wykresów, dyskusja;
- metoda aktywizująca – praca w grupach, pytania nauczyciel-uczeń;
- metoda praktyczna – rozwiązywanie zadań i ćwiczeń.

3) Pomoce i środki dydaktyczne:

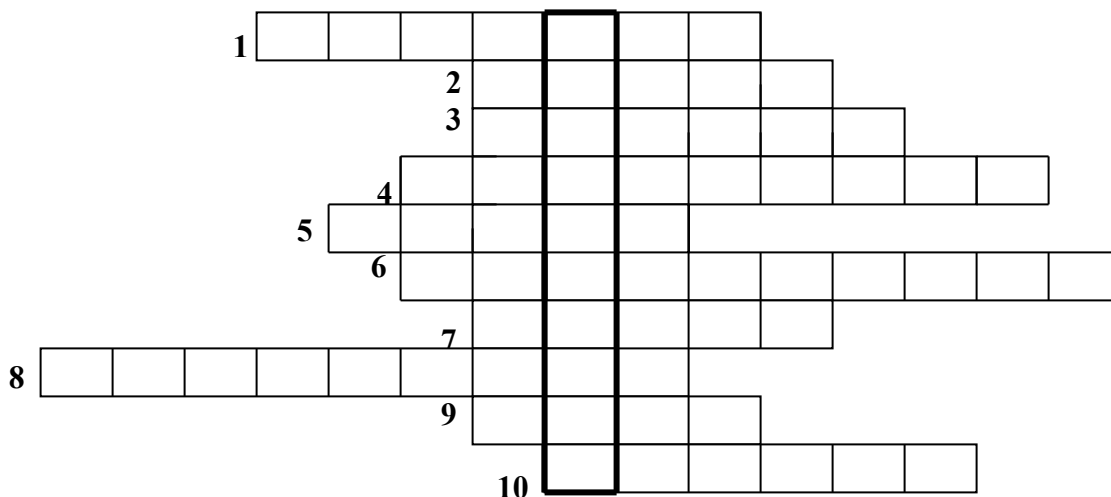
- karty pracy,
- flamastry,
- masa mocująca,
- arkusze papieru,
- kreda ,
- tablica.

Lp.	Przebieg tematyczny zajęć	Metoda nauczania i czynności ucznia	Pomoce i środki dydak.
I	Czynności organizacyjne: 1) Sprawdzenie listy obecności uczniów i wpis do dziennika		
II	Wprowadzenie do tematu lekcji: 1) Podanie tematu i celów lekcji 2) Rozdanie kart dydaktycznych	Uczniowie zapisują temat lekcji w zeszytach i na tablicy	
III	Rozwinięcie tematu lekcji – rekapitulacja wtórna: 1) Przypomnienie istoty rynku oraz wyróżnienie jego uczestników i mechanizmów rynkowych. 2) Rozróżnienie czynników kształtujących popyt, podaż, cenę. 3) Odróżnienie zmiany popytu/podaży od zmiany wielkości popytu/podaży. 4) Przypomnienie praw rynku: popytu i podaży. 5) Przedstawienie istoty stanów równowagi i nierównowagi rynkowej oraz pojęć z nimi związanych. 6) Dokonanie graficznej ilustracji krzywych popytu i podaży. 7) Wyznaczenie punktów równowagi. 8) Analizowanie wykresów w celu wyjaśnienia istoty nadwyżki i niedoboru. 9) Znalezienie punktów równowagi po zmianach ceny rynkowej.	m. problemowa –aktywizująca uczniów w grupach - rozwiązują krzyżówkę - wypełniają tabelę - łączą właściwe pojęcia - wypełniają tabelę - wskazują zdania prawdziwe i fałszywe - wykreślają krzywe - wyznaczają punkty równowagi, nadwyżkę i niedobór - interpretują wykresy - nanoszą nowe krzywe	-kartki -masa mocująca Karta pracy -krzyżówka -tabela -ćwiczenia -test -zadanie -zadanie -flamaster -arkusz papieru -zadanie -zadanie
IV	Rekapitulacja i ocenianie uczniów: 1) Praca domowa – zastanów się z jaką sytuacją mielibyśmy do czynienia gdyby nie funkcjonowały mechanizmy rynkowe. 2) Podsumowanie tematu lekcji z zakresu mechanizmów przywracania równowagi rynkowej. Ocena aktywności uczniów	m. problemowa- dyskusja dotycząca: funkcjonowania mechanizmów rynkowych w celu przywracania równowagi rynkowej	

PODPIS DYREKTORA SZKOŁY - HOSPITUJĄCEGO	PODPIS NAUCZYCIELA PROWADZĄCEGO LEKCJE	PODPISY UCZESTNIKÓW HOSPITACJ

KARTA PRACY UCZNIĄ

Rozwiñ krzy¿ówk:

- 1) Osoba dokonuj¹c¹ zakupy na rynku.
- 2) Iloŝc¹ towaru, jak¹ sprzedaj¹cy s¹ gotowi zaoferowaæ przy r³õnych poziomach ceny w okreœlonym czasie i na okreœlonym rynku przy za³o¿eniu, ¿e inne czynniki pozacenowe pozostaj¹ sta³e.
- 3) Zmiany wielkoœci popytu inaczej.....nabywanej.
- 4) Osoba reprezentuj¹c¹ stron¹ popytu na rynku.
- 5) Iloŝc¹ towaru jak¹ nabywcy gotowi s¹ zakupiæ przy r³õnych poziomach ceny, w okreœlonym czasie i na okreœlonym rynku, zak³adaj¹c ¿e czynniki pozacenowe pozostaj¹ sta³e.
- 6) Osoba zbywaj¹c¹ produkty na rynku.
- 7) Miejsce spotkañ kupuj¹cych i sprzedaj¹cych w celu dokonania transakcji kupna-sprzeda¿y.
- 8) Osoba oferuj¹c¹ na rynku wyprodukowane przez siebie dobra.
- 9) Iloŝc¹ jednostek pieni¹żnych, za kt³ore mo¿na nabyæ dane dobro lub us³ug¹.
- 10) Graficzna prezentacja prawa popytu to.....popytu.

Wstaw strzałk¹ w odpowiedni¹ stron¹

Czynniki pozacenowe wplywaj¹ce na popyt		Liczba nabywc³w		Czynniki pozacenowe wplywaj¹ce na poda¿
		Ceny czynnik³w produkcji		
		Dochody nabywc³w		
		Technologia produkcji		
		Zmiany cen innych d³wbr		
		Liczba producent³w		
		Warunki finansowe		
		Reklama i preferencje nabywc³w		

KARTA PRACY UCZNIĄ

Połącz odpowiednio strony tabeli strzałkami

<ul style="list-style-type: none">- zmiana wielkości popytu - zmiana popytu - zmiana wielkości podaży - zmiana podaży	<ul style="list-style-type: none">- powodowana jest zmianą ceny; na krzywej popytu/podaży następuje przesunięcie wzdłuż krzywej z punktu A do punktu B - powodowana jest zmianami czynników pozacenowych; krzywa popytu i podaży ulega przesunięciu w prawo (w górę) lub w lewo (w dół)
--	--

Uzupełnij tabelę rysując strzałki, obrazując w ten sposób prawo popytu i prawo podaży

POPYT	CENA	PODAŻ

Wskaż zdania prawdziwe zaznaczając literą P oraz zdania fałszywe zaznaczając literą F. Zamień zdania fałszywe na zdania prawdziwe.

-1) Niedobór jest wtedy, kiedy wielkość popytu przewyższa wielkość podaży przy cenie poniżej ceny równowagi rynkowej.
-2) Nadwyżka jest wtedy, kiedy wielkość podaży przewyższa wielkość popytu przy cenie powyżej ceny równowagi rynkowej.
-3) Równowaga rynkowa jest to sytuacja, kiedy wielkość popytu jest wyższa od wielkości podaży.
-4) Cena równowagi rynkowej to cena, przy której wielkość popytu jest niższa od wielkości podaży.
-5) Mechanizm rynkowy wykorzystując prawo popytu i prawo podaży likwiduje niedobory i nadwyżki.
-6) W sytuacji niedoboru konkurują ze sobą producenci.
-7) W sytuacji nadwyżki konkurują ze sobą producenci.
-8) Odpowiadająca cenie równowagi ilość towaru oferowanego przez sprzedawcę i nabywanego przez konsumentów jest ilością (wielkością) równowagi.

KARTA PRACY UCZNI

Zadanie

Kierownik działu marketingu w supermarkecie zestawiał w tabeli nr 1 dane z pierwszego tygodnia października o wielkości popytu i podaży soku porzeczkowego przy różnych wysokościach ceny i zestawiał je z danymi z pierwszej dekady stycznia w tabeli nr 2. Co wynika z tego zestawienia?

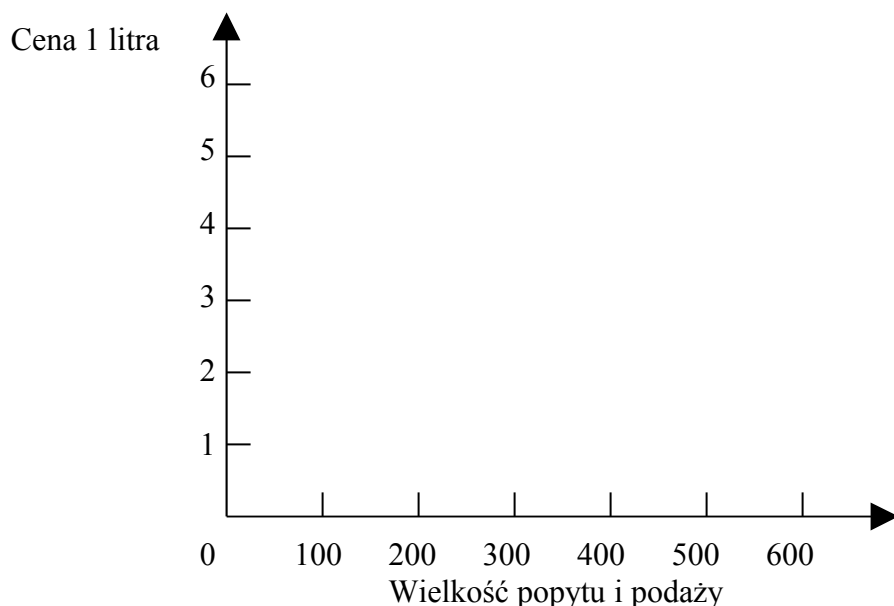
- Wykreśl krzywe popytu i podaży.
- Wskaż punkty równowagi, cenę równowagi, wielkość (ilość równowagi).
- Wskaż nadwyżkę i niedobór.
- Zinterpretuj tę graficzną ilustrację.

Tabela 1

Cena 1 litra soku	Wielkość popytu w litrach w 1 tygodniu października	Wielkość podaży w litrach w 1 tygodniu października
1	500	100
2	400	200
3	300	300
4	200	400
5	100	500

Tabela 2

Cena 1 litra soku	Wielkość popytu w litrach w 1 dekadzie stycznia	Wielkość podaży w litrach w 1 dekadzie stycznia
1	400	200
2	300	300
3	200	400
4	100	500
5	0	600

Zagadnienia hospitacyjne	Oczekiwania/ czynności uczniów	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Słabo
Działanie mechanizmu rynkowego – powtórzenie wiadomości	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnić istotę rynku, wyróżnić jego uczestników, wskazać stronę popytu i podaży – rozpoznać czynniki kształtujące popyt i podaż – odróżnić zmianę popytu/podaży od zmiany wielkości popytu/podaży – wyjaśnić i zaprezentować graficznie prawo popytu i podaży – wyjaśnić terminologię związaną ze stanami równowagi i nierównowagi rynkowej (test fałsz /prawda) wykreślić krzywe popytu i podaży – wskazać równowagę rynkową, cenę równowagi wielkość równowagi nadwyżkę i niedobór – nanieść nowe krzywe w związku ze zmianą, wskazać nowy punkt równowagi 				

mgr Bernardyna Leszczyńska
nauczyciel historii
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

POLSKA ZA PANOWANIA KAZIMIERZA WIELKIEGO.

KONSPEKT LEKCJI HISTORII

1. Założenia metodyczne

Cele:

Po skończonej lekcji uczeń:

- ma utrwaloną i poszerzoną wiedzę na temat panowania Kazimierza Wielkiego;
- sprawnie wskazuje na mapie granice monarchii Kazimierza Wielkiego oraz ziemie wchodzące w jej skład (Wielkopolska, Małopolska i Ruś Halicko-Włodzimierska);
- umiejętnie pracuje z tekstem źródłowym;
- potrafi zaprezentować własną opinię dotyczącą omawianej problematyki, opierając się na właściwie dobranych argumentach.

Metody pracy:

- praca w grupach,
- praca z mapą,
- praca z tekstem źródłowym,
- dyskusja,
- rozmowa nauczająca,
- gra dydaktyczna.

Środki dydaktyczne:

- mapa przedstawiająca granice monarchii Piastów za panowania Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego,
- podręcznik,
- teksty źródłowe „Powstanie Akademii w Krakowie”,
- foliogramy.

2. Tok lekcji.

Część wprowadzająca

Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem, głównymi zagadnieniami i celami lekcji. Przypomina uczniom sytuację Polski w chwili śmierci Władysława Łokietka. Informuje również o sposobie realizacji tematu.

Nauczyciel dzieli uczniów na pięć grup i przydziela im zadania.

Część właściwa

Grupa I

Wybierzcie spośród siebie:

- lidera, który pokieruje pracą grupy,
- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

Waszym zadaniem będzie:

- **przedstawić sojusz polsko-węgierski.**

Grupa II

Wybierzcie spośród siebie:

- lidera, który pokieruje pracą grupy,

- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

Waszym zadaniem będzie:

- **przedstawić zjazd w Wyszehradzie z 1335r. i jego postanowienia;**

- **postanowienia pokoju w Namysłowie z 1348 r.**

Grupa III

Wybierzcie spośród siebie :

- lidera, który pokieruje pracą grupy,

- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

Waszym zadaniem będzie:

- **pokój z Krzyżakami z 1343 r i jego postanowienia;**

- **proces polsko- krzyżacki w Warszawie z 1339 r.**

Grupa IV

Wybierzcie spośród siebie:

- lidera, który pokieruje pracą grupy,

- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

Waszym zadaniem będzie:

- **fortyfikownie kraju;**

- **reformę skarbu państwa.**

Grupa V

Wybierzcie spośród siebie :

- lidera, który pokieruje pracą grupy,

- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

Waszym zadaniem będzie:

- **powstanie Akademii Krakowskiej w 1364 r. (wydziały, profesorowie, studenci).**

Grupa VI

Wybierzcie spośród siebie:

- lidera, który pokieruje pracą grupy,

- sekretarza, który zapisze wasze wnioski i spostrzeżenia,

- sprawozdawcę, który przedstawi wyniki waszej pracy.

waszym zadaniem będzie:

- walka o Ruś Halicko- Włodzimierską(1340-1349).

Ziemie polskie za Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego

MERIDIAN®

W trakcie trwania pracy uczniów nauczyciel ogranicza się do dozoru pracy grup. Na życzenie udziela wsparcia. Prezentacja referatów uczniowskich, omawiają poszczególne zagadnienia.

Część podsumowująca:

- rekapitulacja pierwotna w formie gry dydaktycznej,
 - ocena pracy uczniów,
- Zalecenie pracy domowej.

Przygotować się do odpowiedzi na pytanie 3 z podręcznika: Część historyków uważa, że Kazimierz Wielki zbyt się zaangażował w podbój Rusi Halicko-Włodzimierskiej, zaniedbując starania o odzyskanie Śląska. Czy zgadzasz się z tą opinią? Odpowiedź uzasadnij. Ponieważ jest to polecenie stosunkowo trudne uczeń może po jego wykonaniu otrzymać ocenę celującą.

Ćwiczenia pomocnicze przy realizacji tematu:

Uporządkuj w kolejności chronologicznej następujące wydarzenia historyczne;

- ufundowanie uniwersytetu w Krakowie przez Kazimierza Wielkiego,
- proces polsko-krzyżacki w Warszawie,
- zjazd w Wyszehradzie,
- pokój w Kaliszu.

12.....3.....4.....

2. Uzupełnij tabelę dotyczącą dokonań Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej i zagranicznej.

Polityka zagraniczna	Polityka wewnętrzna

3. Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabelce obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz cyfrę 1, obok ostatniego- cyfrę 4.

Zhołdowanie Mazowsza	
Koniec podboju Rusi Halickiej	
Zjazd monarchów w Krakowie	
Utworzenie uniwersytetu w Krakowie	

Literatura pomocnicza:

J.Wyrozumski, Kazimierz Wielki, Wrocław 1986.

Zeszyt ćwiczeń dla klas pierwszych, Operon 2007 r.

Podręcznik dla klas I, Operon 2007r., s.220.

Zeszyt ćwiczeń, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, Gdańsk 2008

www.merikom.pl

*VIII. Z WIZYTĄ U PEDAGOGA
SZKOLNEGO*

MEDIACJE FORMĄ ROZWIĄZYWANIA KONFLIKTÓW SZKOLNYCH

Rodzina i szkoła są miejscem kształtowania osobowości dziecka. Zadaniem szkoły, oprócz edukacji, jest również przygotowanie młodego człowieka do pełnego uczestnictwa w życiu grupy społecznej. W szkole młody człowiek uczy się przestrzegania obowiązujących norm i zasad współżycia z ludźmi, w szkole zdobywa również wiedzę o sobie: uczy się, jak nawiązywać kontakty z innymi, poznaje czym jest przyjaźń, jakie jest jego miejsce w klasie. Doświadcza, czym jest współpraca z innymi i jak zachowywać się w różnych sytuacjach. Szkoła to także miejsce, gdzie spotykają się różne jednostki, pochodzące z różnych kultur rodzinnych, wychowanych w innej atmosferze, innym domu.

Kontakty z grupą rówieśniczą, stosunki w szkole, sukcesy czy też ich brak, wsparcie i zrozumienie ze strony środowiska szkolnego w znacznej mierze decydują o tym, jaką dziecko przyjmie postawę wobec konfliktu, czy stanie się potencjalną ofiarą, czy też sprawcą konfliktów. Czy nauczy się rozwiązywać konflikty - biorąc pod uwagę oczekiwania wszystkich uczestników sporu, czy narzucając swój sposób rozstrzygnięcia - często poprzez przemoc fizyczną, lub godząc się na rozstrzygnięcie drugiej strony. Konflikt jest tylko wtedy destrukcyjny, gdy sposób podejścia do niego i jego rozwiązania jest agresywny, niosący cierpienie i poczucie krzywdy.

Jedną z najbardziej skutecznych metod oddziaływań i sprawdzoną drogą przeciwdziałania zjawiskom przemocy jest mediacja szkolna.

Mediacja (z łac. pojednawstwo, polubowność) to dobrowolny, poufny proces porozumiewania się ludzi będących w konflikcie, prowadzony przy udziale neutralnej osoby – mediatora. Każdy proces mediacyjny powinien kierować się podstawowymi i bezwzględnie obowiązującymi zasadami:

* **BEZSTRONNOŚĆ:**

- wszyscy uczestnicy mediacji mają równe prawa, są traktowani jednakowo przez mediatora;
- mediator nie reprezentuje żadnej strony, a także nie jest w żaden sposób z nimi powiązany.

* **DOBROWOLNOŚĆ:**

- uczestnicy mediacji muszą wyrazić dobrowolną zgodę na udział w procesie mediacji;
- mediator nie może zmuszać nikogo do podjęcia mediacji ani do osiągnięcia porozumienia;
- w dowolnym momencie trwania mediacji uczestnicy mogą się wycofać z procesu mediacji lub też zmienić osobę mediatora.

* **NEUTRALNOŚĆ:**

- mediator jest neutralny wobec przedmiotu sporu i znalezionych rozwiązań;
- nie narzuca uczestnikom mediacji żadnych rozwiązań, swoich wartości ani światopoglądu, nie rozstrzyga za nich sporu.

* **POUFNOŚĆ:**

- zarówno mediacja, jej przebieg jak i rezultaty są objęte tajemnicą. Mediator nie ujawnia nikomu informacji, które uzyskuje podczas prowadzenia mediacji.

* **AKCEPTOWALNOŚĆ:**

- osoba mediatora oraz procedury i reguły mediacji powinny być zaakceptowane przez obie strony;
- nikt nie ma prawa narzucać wyboru mediatora, którego odrzuciła jedna strona;
- strony mają prawo do zmiany osoby mediatora, jeżeli mediator, ich zdaniem, nie przestrzega warunków mediacji.

* **PROFESJONALIZM:**

- mediatora obowiązuje stałe pogłębianie i doskonalenie swojej wiedzy i umiejętności.

* **BEZINTERESOWNOŚĆ:**

- mediator nie może wykorzystywać kontaktu ze stronami dla własnej korzyści, nie może mieć żadnego osobistego interesu z faktu zawarcia ugody.

* **SZACUNEK:**

- mediator powinien zawsze respektować godność stron i dbać, aby strony odnosiły się do siebie z szacunkiem;
- dbać o to, aby miejsce prowadzenia mediacji było neutralne i bezpieczne;
- prowadzić mediacje w taki sposób, aby oceniać czyn , a nie osobę i umieć oddzielić problem od osoby.

Mediacje szkolne mają na celu rozwiązywanie wszelkich konfliktów zaistniałych na terenie szkoły. Mogą wziąć w nich udział nie tylko nauczyciele i uczniowie , ale i rodzice bądź inni pracownicy szkoły. Dotyczyć mogą zarówno sporów między dwoma osobami, jak i konfliktów grupowych. Mediacja prowadzona w szkole może przybrać dwie formy: klasyczną lub prowadzoną jako mediacja rówieśnicza.

Mediacja klasyczna prowadzona jest przez dorosłego mediatora. Ważne jest, by jeśli przynajmniej jedną ze stron sporu jest nauczyciel, mediator nie był pracownikiem szkoły ani nie był z nią w żaden sposób związany. Przy zachowaniu takich warunków nie narazi się na zarzut stronniczości - czyli popierania interesów jednej ze stron. Jeżeli konflikt powstał między dwoma uczniami, w rolę mediatora może się wcielić któryś z nauczycieli. Nauczyciel taki musi być bardzo lubiany przez uczniów i cieszyć się wśród nich autorytetem. Musi być także zaakceptowany przez obie strony konfliktu.

Mediacja rówieśnicza polega na tym, że mediatorem jest jeden z uczniów. Powinien on być do tego odpowiednio przygotowany tzn. przejść specjalne szkolenie przygotowujące do pełnienia tej funkcji (m.in. z zakresu technik prowadzenie mediacji, konfliktu i jego etapów, sposobu prowadzenia postępowania mediacyjnego i radzenia sobie w trudnych sytuacjach).

Mediator odgrywa ważną rolę w procesie mediacji. Powinna to być osoba posiadająca kilka cech, takich jak:

- łatwość nawiązywania kontaktów z ludźmi,
- umiejętność słuchania i jasnego komunikowania myśli,
- zdolność rozwiązywania konfliktów,
- bezstronność,
- wzbudzanie w innych zaufania,
- powinien cieszyć się autorytetem wśród kolegów.

Bez spełnienia tego ostatniego warunku nie powiedzie się proces mediacyjny, strony muszą bowiem w pewnym stopniu ufać mediatorowi. Wierzyć w to, że zachowa on bezstronność i pomoże rozwiązać spór.

Wprowadzenie mediacji w szkole ma wiele zalet, uczy m. in:

- brania odpowiedzialności za swe czyny i decyzje oraz ich konsekwencje,

- samodzielności w podejmowaniu decyzji,
- współdecydowania w swojej sprawie i o sobie,
- zrozumienia wyrządzonej krzywdy i jej naprawienia w sposób satysfakcjonujący dla osoby pokrzywdzonej,
- jak zamienić walkę między ludźmi na działania w celu rozwiązania wspólnego problemu,
- zwiększa umiejętności komunikacyjne uczniów.

Jest to metoda rozwiązywania konfliktu pozwalająca zachować dobre stosunki między stronami, uczy szacunku i tolerancji wobec drugiego człowieka.

IX. POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

POLSKA W UNII EUROPEJSKIEJ

I. ZARYS HISTORII POWSTANIA UNII EUROPEJSKIEJ

Europejczycy zawsze dążyli do jedności. Koncepcje zjednoczenia Europy formułowali politycy, pisarze, filozofowie. Dużą rolę odgrywało dziedzictwo kultury grecko-rzymskiej oraz chrześcijaństwo. Od XIV do XVIII wieku Polska realizowała ideę zjednoczenia poprzez Unię z Litwą.⁵⁵ Po drugiej wojnie światowej formułowanie myśli zjednoczeniowej nasiliła się. Do polityków, którzy szczególnie zasłużyli się w jednoczeniu Europy należy zaliczyć: Winstona Churchilla, Konrada Adenauera, Roberta Schumana, Jeana Moneta, Paula Henri Spaaka, Alcide De Gaspari.⁵⁶

Pierwszym etapem stworzenia Unii Europejskiej było powołanie Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali w 1951r., a następnie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej w 1957r.⁵⁷ Europejską Wspólnotę Gospodarczą przemianowano na Wspólnotę Europejską w 1992r. na mocy traktatu z Maastricht. Zbliżenie wspólnoty gospodarczej zapewniły Traktaty Rzymskie z 1958r. Traktaty o fuzji z 1965r. przyniosły oszczędności w działalności Unii, ponieważ ograniczono liczbę instytucji scalając je.⁵⁸

W 1968r. utworzono Unię Celną. W 1979r. utworzono Europejski System Walutowy.⁵⁹ Aby ułatwić współpracę państw unijnych w 1985r. podpisano Układ w Schengen. W tym samym roku podpisano w Hadze Jednolity Akt Europejski modyfikujący Traktaty Rzymskie.⁶⁰

Traktat z Maastricht oparł współpracę na trzech filarach dotyczących:

- polityki ekonomicznej,
- polityki zagranicznej i bezpieczeństwa,
- współpracy policyjnej i sądowej w sprawach karnych.

W 1999r. podpisano Traktat amsterdamski. Traktat nicejski z 2002r. dał możliwość dalszego rozszerzenia UE.⁶¹

Wspólnoty Europejskie początkowo liczyły 6 państw, aby do 1958r. współpracować w zakresie gospodarki i były to: Włochy, Francja, Belgia, Holandia, RFN i Luksemburg. Kolejne daty poszerzenia Unii Europejskiej to:

1972 - Irlandia i Wielka Brytania,

1981 - Grecja,

1986 - Hiszpania i Portugalia,

1990 - Niemcy,

1995 - Szwecja, Finlandia, Austria,

2004 - Słowenia, Węgry, Słowacja, Czechy, Polska, Litwa, Łotwa, Estonia, Cypr i Malta,

2007 - Rumunia i Bułgaria⁶².

⁵⁵ red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004 r.

⁵⁶ red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004 r.

⁵⁷ <http://www.cie.gov.pl> - Centrum Informacji Europejskiej

⁵⁸ K. Popowicz, Podstawy instytucjonalno-prawne UE, Warszawa 1998r.

⁵⁹ J. Borowiec, Unia ekonomiczna i monetarna, Wrocław 2001r.

⁶⁰ red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004r.

⁶¹ <http://www.cie.gov.pl> - Centrum Informacji Europejskiej

⁶² <http://www.cie.gov.pl> - Centrum Informacji Europejskiej

- Do najważniejszych instytucji powoływanych do realizacji zadań UE należy zaliczyć:
- Radę Europejską wyznaczającą strategię i kierunki rozwoju Unii,
 - Radę UE jako organ decyzyjny,
 - Komisję Europejską jako organ wykonawczy (administrowanie, wykonywanie, kontrolowanie, inspirowanie),
 - Parlament Europejski jako organ opiniodawczy - doradny (współpracowanie, konsultowanie, kontrolowanie, debatowanie),
 - Trybunał Sprawiedliwości upoważniony do interpretacji traktatów i sądenia,
 - Trybunał Obrachunkowy, który czuwa nad prawidłowym wydatkowaniem budżetu Wspólnot⁶³.

II. PROCES INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Integracja Polski z UE oznaczała podjęcie działań w celu dostosowania się Polski w strefie gospodarczej i społecznej.

Polska stosunki dyplomatyczne ze Wspólnotami Europejskimi nawiązywała w 1988r. Pierwszy etap polegał na przeglądzie prawodawstwa polskiego pod względem zgodności z dorobkiem Wspólnot Europejskich. Omówiono 29 z 31 obszarów negocjacyjnych (dwa: instytucje i „inne” nie podlegały przeglądowi).

W 1989r. Polska podpisała ze Wspólnotami Europejskimi Umowę w sprawie handlu i współpracy handlowej i gospodarczej. Umowa ta zwana Układem Europejskim podpisana została 16.08.1991r. i uruchomiła proces dostosowań legislacyjnych, zmian gospodarczych i społecznych, jako warunku członkostwa.⁶⁴

W 1993r. na posiedzeniu Rady Europejskiej w Kopenhadze określone zostały kryteria kopenhaskie, po spełnieniu których Polska wraz z innymi państwami kandydującymi mogła ubiegać się o członkostwo Unii.

Dnia 08.04.1994r. Minister Spraw Zagranicznych RP Andrzej Olechowski złożył oficjalny wniosek o członkostwo Polski w UE. Polska otrzymała kwestionariusz zawierający ok. 2 tyś. pytań, na które musiała udzielić odpowiedzi. Odpowiedzi zostały przekazane w 1996r., a dokument ten liczył 2600 stron.⁶⁵

Na posiedzeniu Rady Europejskiej w Cannes w 1995r. przywódcy państw członkowskich przyjęli Białą Księgę pt. „Przygotowanie krajów stowarzyszonych z Europy Środkowej i Wschodniej do integracji z jednolitym rynkiem UE”. Biała Księga określała szczegóły przygotowania się państw kandydujących.⁶⁶

Po opublikowaniu Białej Księgi powstał Komitet Integracji Europejskiej. Przewodniczącym KIE został ówczesny premier Włodzimierz Cimoszewicz, a sekretarzem i jednocześnie szefem Urzędu Komitetu sekretarz stanu Danuta Hübner. Jej następcami byli później Ryszard Czarnecki i Jacek Saryusz- Wolski.⁶⁷

W 1997r. Rada Ministrów przyjęła Narodową Strategię Informacji. Dokument ten wyznaczał strategiczne kierunki działań dostosowanych do kryteriów kopenhaskich. Został utworzony Zespół do spraw Negocjacji o Członkostwo RP w UE, któremu przewodniczył do 1998r. Jan Kułakowski. W tym roku Rada Ministrów RP przyjęła Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa w UE obejmujący lata 1998-2002.⁶⁸ Aby usprawnić proces negocjacyjny i dostosowawczy Sejm RP utworzył Komisję Prawa Europejskiego, odpowiedzialną za rozpatrywanie projektów ustaw dostosowujących

⁶³ W. Wedenfeld, W. Weesels, Europa od A do Z, Gliwice 2003r.

⁶⁴ Członkostwo Polski w UE- Na Jakich Zasadach, red. M. Kisielewska, Warszawa 2004r.

⁶⁵ J. M. Fiszer, Unia Europejska a Polska dziś i jutro, Toruń 2007r.

⁶⁶ J. Heller, Integracja Polski z Unią Europejską, Bydgoszcz- Olsztyn 2003r.

⁶⁷ red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004r.

⁶⁸ J Heller, Integracja Polski z Unią Europejską, Bydgoszcz- Olsztyn 2003r.

prawo polskie do prawa unijnego. Osobą odpowiedzialną za zadania związane z integracją Polski z UE został w 2001r. Jan Truszczyński.⁶⁹ Politycy podjęli współpracę w sprawie członkostwa Polski i zawarli Pakt na rzecz Integracji. Pakt ten został podpisany przez cztery partie:

- Jerzego Buzka (Akcja Wyborcza Solidarności),
- Leszka Millera (Sojusz Lewicy Demokratycznej),
- Macieja Płażyńskiego (Platforma Obywatelska),
- Bronisława Geremka (Unia Wolności).

Sekretarzem Komisji Integracji Europejskiej, szefem Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej oraz sekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych odpowiedzialnym za całość zagadnień z integracją europejską została Donata Hübner.⁷⁰ Głównym negocjatorem został Jan Truszczyński.

Komisja Europejska opracowała Dokument Strategiczny zawierający perspektywy dalszego procesu rozszerzenia. Raport okresowy z 2002r. poświęcony Polsce wystawił pozytywną ocenę stanu polskich przygotowań do członkostwa. Dobrze oceniono postęp w polskich działaniach legislacyjnych, lecz zwrócono uwagę na konieczność podjęcia bardziej aktywnych działań na rzecz wdrażania i egzekwowania przyjmowanych przepisów prawnych. Raport wskazał niedociągnięcia w rolnictwie, transporcie i ochronie środowiska. Rozwój gospodarki rynkowej oceniono dobrze.

Po raz pierwszy przedstawiciele Polski uczestniczyli w sesjach Rady Europejskiej w Barcelonie w dniach 15-16 marca 2002r. Wezniej odbywały się spotkania nieformalne. Decyzja o zakończeniu negocjacji akcesyjnych zapadła na posiedzeniu Rady Europy w Kopenhadze 13.12.2002r.⁷¹ Negocjacje dotyczyły 29 obszarów. 14 obszarów nie sprawiło problemów podczas negocjacji. Natomiast 15 obszarów było konfliktowych. Problemy dotyczyły swobody przepływu towarów, osób, usług i kapitału, polityki konkurencji, rolnictwa, rybołówstwa, polityki transportowej, zatrudnienia, podatków, energii, telekomunikacji, technologii informacyjnej, środowiska, wymiaru sprawiedliwości, finansów i budżetu.

W wyniku dyskusji uzgodnione zostały okresy przejściowe w niektórych obszarach:

- swoboda przepływu kapitału- 12-letni okres przejściowy dotyczący nabywania przez cudzoziemców nieruchomości rolnych i leśnych i 5-letni okres dotyczący nabudowania tzw. drugich domów;
- swoboda przepływu towaru- 6-letni okres na wprowadzenie wspólnotowej procedury rejestracji leków;
- rolnictwo- 9 lat na zrównanie wypłat z unijnej kasy dla rolników z nowych państw i obecnych unijnych farmerów;
- swoboda przepływu usług, polityka konkurencji, polityka transportowa, energia, środowisko, podatki oraz polityka społeczna i zatrudnienia;
- przepływ osób- 7-letni okres przejściowy na podejmowanie pracy na terytorium państw członkowskich.⁷²

W marcu 2003r. opublikowany został raport: „Rezultaty negocjacji o członkostwo Polski w UE i wstępna ocena ich skutków gospodarczo-społecznych.” Dokument ten informował o wynikach negocjacji w poszczególnych obszarach. Wejście w życie Traktatu nicejskiego w lutym 2003r. umożliwiło przygotowanie instytucji UE do rozszerzenia o nowe państwa. Następnie Komisja Europejska przyjęła pozytywną opinię w sprawie Traktatu akcesyjnego. Dnia 08.04.2003r. Parlament Europejski przyjął 10 uchwał prawodawczych w sprawie przystąpienia do UE 10 państw w tym Polski. W głosowaniu 509 deputowanych opowiedziało się za wejściem Polski do UE, przeciw głosowało 25, a wstrzymało się 31.

16.04.2003r. na szczycie w Atenach Polska podpisała Traktat Akcesyjny, określający warunki członkostwa. Kolejnym krokiem było przeprowadzenie referendum w sprawie przystąpienia Polski do

⁶⁹ J. Heller, Integracja Polski z Unią Europejską, Bydgoszcz- Olsztyn 2003r.

⁷⁰red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004r.

⁷¹ <http://www.cie.gov.pl> - Centrum Informacji Europejskiej

⁷² red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004r.

UE 7-8 czerwca tego samego roku. Pytanie brzmiało: Czy wyraża Pani/Pan zgodę na przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do UE? W głosowaniu wzięło udział 58,85% społeczeństwa. Za wejściem Polski do UE opowiedziało się 75,45%, przeciw głosowało 22,55% obywateli.

Polska wraz z innymi państwami została przyjęta została do UE 01.05.2004r. Traktat akcesyjny dla 10 nowych członków stanowił najbardziej skomplikowaną umowę międzynarodową. Dokument ten liczył 4,9 tyś. stron, obejmował wiele dziedzin życia zapisanych w 20 językach i został podpisany przez 25 państw-stron.⁷³

III. UDZIAŁ POLSKI W STRUKTURACH UNIJNYCH

1. Obawy i oczekiwania Polaków dotyczące funkcjonowania Polski w strukturach unijnych.

W czasie procesu negocjacji warunków członkostwa Polski w UE społeczeństwo miało wątpliwości co do słuszności podejmowanych decyzji przez polskich polityków. Duży sceptycyzm wobec obecności Polski w strukturach unijnych wykazali rolnicy i kobiety pracujące w domu. Natomiast ludzie młodzi, przedsiębiorcy, osoby z wyższym wykształceniem, wyższa kadra pracownicza aprobowała akcesję.

Polacy obawiali się nadmiernego wzrostu cen, związanych z sugerowaną przez przeciwników akcji koniecznością dostosowania się do poziomu osiągniętego w Unii. Sugerowano pogorszenie warunków życia, ponieważ zwiększą się koszty utrzymania- wzrost cen żywności, energii, gruntów, składek na ubezpieczenia społeczne. Właściciele firm obawiali się niedostatecznego przygotowania polskiej administracji dla właściwego wykorzystania unijnych funduszy.⁷⁴ Polacy obawiali się otwarcia granic, liberalizacji i konkurencji w handlu, wzrostu przestępczości nieletnich, liberalizacji życia w wyniku otwarcia granic, osłabienia kontroli społecznej.

Obawy budziły też zapisy Traktatu Konstytucyjnego, dotyczące zachowania narodowej niezależności. Lęki i niepewność związane były z narastającym brakiem zaufania do instytucji własnego państwa i do instytucji unijnych. Najbardziej krytycznie oceniono partie polityczne, administrację rządową i parlament.

2. Udział Polski w działach polityki unijnej.

Po przystąpieniu Polski do UE wzrosło zaangażowanie naszego parlamentu w kształtowanie polityki europejskiej.⁷⁵ Od początku akcji Sejm i Senat RP został włączony w proces stanowienia prawa UE. Rząd RP stworzył ponad 20 tyś. dokumentów. Spośród nich ok. 250 stanowiły projekty aktów prawnych UE, wobec których Rząd przygotował i przedstawił projekty stanowisk, które po uzyskaniu opinii parlamentu stały się oficjalnymi stanowiskami Polski. Równolegle rząd współpracował z przedstawicielami Polski do Parlamentu Europejskiego. Polscy przedstawiciele uczestniczyli w pracach Rady Europejskiej, Rady UE oraz jej organach pomocniczych. Polacy aktywnie uczestniczyli w procesie decyzyjnym na forum instytucji UE.

Polska konsekwentnie utrzymywała swoją pozycję aktywnego członka UE, dzięki temu nasza skuteczność w osiągnięciu podstawowych celów wzrosła. Polscy przedstawiciele brali udział we współkształtowaniu działań UE w wymiarze międzynarodowym oraz wpływaniu na kształt wewnętrznych polityk UE i ich instrumentów, przy zapewnieniu maksymalnego wykorzystania szans i możliwości wynikających z członkostwa. Przykładem wpływu Polski na politykę zagraniczną UE były wysiłki na rzecz zwiększenia zaangażowania UE w rozwój jej stosunków z Ukrainą, podejmowane w ramach kształtowania Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, a w szczególności w kontekście zmian politycznych zachodzących na Ukrainie pod koniec 2004r. Polska czyniła starania o większe zaangażowanie Unii w proces pokojowych przemian, włączenie się UE w zabiegi mediacyjne oraz zajęcie przez nią jednoznacznego, pozytywnego stanowiska popierającego reformy i uczciwe wybory na Ukrainie. Dzięki wysiłkowi Polski Rada Europejska wydała deklarację w sprawie Ukrainy, w której

⁷³ red. M. St. Zięba, J. Korba, Z. Smutek, Edukacja europejska, Gdynia 2004r.

⁷⁴ red. R. Łykawy, Polska w Unii Europejskiej, Warszawa 2005r.

⁷⁵ jw.

podkreślała strategiczne znaczenie tego państwa jako sąsiada i partnera Unii. Celem Unii było ustanowienie wzmocnionych i uprzywilejowanych stosunków z Ukrainą poprzez wykorzystanie możliwości proponowanych przez Europejską Politykę Sąsiedztwa.⁷⁶

Polska, pracując nad tworzeniem Europejskiej Polityki Sąsiedztwa, proponowała różnicowanie działań wobec poszczególnych regionów. Wspierała przygotowanie i negocjacje planów działania z Ukrainą i Mołdawią. Dzięki naszej inicjatywie Rada Europy w 2005r. wypracowała plany działania dla państw Południowego Kaukazu, uwzględniając indywidualne podejście do każdego z nich.⁷⁷

Polska wskazywała na potrzebę dialogu z Białorusią i otwarcia opcji włączenia tego państwa do Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. Działania nowego kraju sprawiły, że Rada ds. Ogólnych i Stosunków Zewnętrznych zapisała, cyt.: „w efekcie skutecznego lobbingu Polska opcja włączenia Białorusi do Europejskiej polityki Sąsiedztwa pozostanie otwarta, pod warunkiem rozpoczęcia pozytywnych zmian politycznych w tym kraju.”

Nasz kraj popierał dalsze rozszerzenie i uczestniczył w dalszej fazie negocjacji akcesyjnej z Bułgarią i Rumunią. Polska popierała też aspiracje integracyjne Turcji i Chorwacji, które rozpoczęły negocjacje o członkostwo w Unii Europejskiej.

Aby wzmocnić europejską zdolność stabilizacyjną Polska aktywnie uczestniczyła w unijnej operacji wojskowej w Bośni i Hercegowinie w 2004r. Włączyła się również do współpracy na rzecz walki z terroryzmem, zapewnienia bezpieczeństwa w wymiarze wewnętrznym i międzynarodowym. Działała na rzecz rozwoju europejskich zdolności cywilnego reagowania kryzysowego. Jako członek UE wypełniała zobowiązania przyjęte w Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa. W obszarze Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony nasze pomysły znalazły zastosowanie w założeniach Europejskiej Agencji Obrony. Polska została partnerem w rozwoju koncepcji Grup Bojowych stanowiących podstawę wzmocnienia Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony. W listopadzie 2004r. wyraziliśmy gotowość do stosowania do 2009r. wspólnej Grupy Bojowej z Niemcami, Słowacją i Łotwą.⁷⁸

Członkostwo Polski w UE pozwoliło na aktywny udział w stosunkach unijnych, potwierdzając swoją rolę liczącego się partnera dla innych członków. Poprawiły się stosunki z najważniejszymi partnerami w Unii- Niemcami i Francją. Aktywną formą współpracy była też Grupa Wyszehradzka. Wraz z Czechami, Słowenią i Węgrami zostały podjęte starania o poparcie przez Unię zniesienia wiz amerykańskich dla wszystkich obywateli należących do UE. Polska odegrała dużą rolę w powstawaniu forum państw UE stanowiących nieformalną „grupę przyjaciół polityki spójności”, która odbyła wiele spotkań w związku z negocjacjami dotyczącymi Nowej Perspektywy Finansowej. Aktywnie uczestniczyła w ramach tej instytucji nad propozycjami dalszego rozwoju gospodarczego i finansowego Unii w latach 2007-2013.

Polska włączyła się w prace w sprawie powołania Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych. Sukcesem zakończyły się starania o ulokowanie w Polsce Europejskiej Agencji Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej czyli tzw. Agencji Zarządzania Granicami.⁷⁹

Politycy polscy brali udział w pracach nad ważnym dokumentem dla UE, jakim jest Traktat konstytucyjny. Nie potwierdziły się obawy o blokowanie przez Polskę procesu decyzyjnego. Wykazali się dojrzałością polityczną i umiejętnością współpracy.

⁷⁶ red. R. Łykawy, Polska w Unii Europejskiej, Warszawa 2005r.

⁷⁷ jw.

⁷⁸ red. R. Łykawy, Polska w Unii Europejskiej, Warszawa 2005r.

⁷⁹ red. R. Łykawy, Polska w Unii Europejskiej, Warszawa 2005r.

IV. POSTRZEGANIE POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

Przystąpienie do Unii Europejskiej Polacy oceniają jako sukces III Rzeczypospolitej. Część społeczeństwa była nastawiona optymistycznie, oczekując pozytywnych zmian w kraju. Wysokie tempo wzrostu gospodarczego sprzyjało umocnieniu pozytywnych efektów akcesji Polski do UE. I mimo to wpływ na postrzeganie naszego kraju jako konstytucyjnego i pożądanego partnera. Partnera, który potrafi artykułować własne interesy, a jednocześnie dąży do kompromisu i bierze w swych działaniach pod uwagę interes całej Unii. Będąc jednym z państw członkowskich staliśmy się atrakcyjnym i interesującym celem podróży, na co wskazują tendencje wzrostu liczby obcokrajowców podróżujących po naszym kraju. Szacuje się, że liczba przyjazdów cudzoziemców wzrosła o ok. 26% w stosunku do okresu z przed akcesji.⁸⁰ Zainteresowanie Polską było efektem nie tylko ze względu na walory terytorialne, ale również z chęci nabywania w Polsce dóbr i usług np. stomatologicznych, okulistycznych czy fryzjerskich.

Polska weszła do Unii dobrze przygotowana. Nie potwierdziły się obawy Piętnastki odnośnie do spełnienia przez nasz kraj warunków członkostwa.

Gospodarka Polski ożywiła się, tempo wzrostu PKB w porównaniu ze starymi krajami UE było zadowalające. Ale w stosunku do nowo przyjętych krajów nie. Wyprzedzały nas takie kraje, jak: Słowacja, Litwa, Łotwa, Estonia.⁸¹ Z 20% na 63% wzrosła akceptacja dla członkostwa w środowiskach rolniczych, co wynikało z tego, że rolnicy byli największą grupą społeczną korzystającą z dotacji unijnych.

Duży udział w pozytywnych zmianach w gospodarce mieli inwestorzy zagraniczni. Nie przełożyło się to na poprawę sytuacji na rynku pracy. Dobra sytuacja przedsiębiorstw nie wpłynęła na wzrost zatrudnienia, ani na wzrost płac. Według źródeł Eurostat z 2005r. bezrobocie w Polsce w Unii Europejskiej było największe i wynosiło 18,1%.

Polska była ważnym partnerem handlowym we Wspólnotach Europejskich. Początkowo polski eksport do Unii wzrastał wolniej niż import dzięki Umowie Przejściowej. W kolejnych latach nastąpił deficyt w obrotach z krajami Unii. Jedną z przyczyn było eksportowanie surowców i artykułów praco- i energio- Polska stała się dużym rynkiem zbytu i jednocześnie stanowi potencjał ekonomiczny Europy.

Przynależność do UE zapewniła realizację jednego z nadrzędnych celów Polski dotyczących bezpieczeństwa. Kraj nasz znajduje się między dwoma biegunami przyciągania: Rosją i Niemcami. W związku z tym nie miał szansy odgrywania roli samodzielnego, równorzędnego wobec nich partnera.

Jadwiga Gorczycka uważa że, cyt.: „Kwestia bezpieczeństwa jest ważna dla Polski, ale tak samo ważna wydaje się dla partnerów z Unii. W ich interesie było wzmocnienie gospodarczych i politycznych więzi z Europą Środkową, a nie ich osłabienie. Pozostawienie Polski i innych krajów stowarzyszonych w strefie między stabilnym politycznie Zachodem i wciąż niepewną sytuacją polityczną na Wschodzie, rozszerzyłoby obszar niepewności wokół wschodnich granic Unii. Łatwiej jest realizować kolejne fazy integracji w warunkach stabilności sytuacji politycznej, niż jej braku. Polska mogła wnieść do Unii bardzo cenny element, jakim było przesunięcie strefy stabilności na Wschód.”⁸²

Kwestię członkostwa należy rozpatrywać szerzej niż tylko na skutki dla krajów Unii. Był to problem przyszłości kontynentu europejskiego, szansy na przewyciężenie podziałów i stworzenie europejskiego obszaru gospodarczego.

Przystąpienie Polski do UE dało możliwości podejmowania studiów za granicą. Zostały usunięte bariery formalne utrudniające mobilność studentów. Wzrosło zainteresowanie środowiska

⁸⁰ Badania i prognozy Instytutu Turystyki, <http://www.intur.com.pl/prognozy.htm>

⁸¹ Monitor Unii Europejskiej 1/06, Styczeń 2005r.

⁸² J. Gierczycka, Polska w europejskich ugrupowaniach integracyjnych [w] red. H. Tendera-Właszczuk, Problemy integracji i globalizacja gospodarki światowej, Katowice 2006r.

akademickiego we współczesnych programach edukacyjnych. Po wejściu Polski do Unii polscy uczniowie i studenci zyskali prawo do nauki we wszystkich państwach Unii na takich samych warunkach jak w danym kraju.⁸³

⁸³ red. H. Tendera- Właszczuk, Problemy integracji i globalizacja gospodarki światowej, Katowice 2006r.

X. Z TECZKI BELFRA

mgr Beata Zbrońska, mgr Małgorzata Śliwa
nauczyciele języka polskiego
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

POSZUKIWANIE „TEATRU W DRAMACIE” – KREACJA CHÓRU AJSCHYLOSOWEGO.

Poziom kształcenia: szkoła ponadgimnazjalna.

Nazwa przedmiotu: wiedza o kulturze.

Czas trwania zajęć: 2 godziny lekcyjne.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- zna pojęcia: widowisko, teatr, teatr antyczny, teatralność,
- zna cechy budowy tragedii antycznej,
- potrafi określić rolę chóru w dramacie antycznym,
- zna treść tragedii Ajschylosa,
- analizuje i interpretuje tekst dramatyczny,
- korzysta z różnych źródeł wiedzy o teatrze w celu wzbogacenia warsztatu samokształceniowego,
- świadomie kompletuje materiał źródłowy,
- potrafi samodzielnie przygotować prezentację multimedialną na temat teatru antycznego,
- dzieli się z innymi osobami własnymi przemyśleniami, skojarzeniami,
- twórczo rozwiązuje problemy powstałe w toku pracy,
- efektywnie współdziała z zespołem,
- formułuje logiczne wnioski, wykorzystując efekty pracy zespołowej,
- sporządza notatkę,
- dostrzega zespolenie wczesnych form teatru z muzyką, tańcem, słowem, plastyką.

Forma zajęć: praca w grupach, praca indywidualna.

Metody: mapa skojarzeń, metoda projektu, praca z tekstem, dyskusja.

Pojęcia, słowa – klucze: widowisko, teatr, teatr antyczny, chór, teatralność.

Środki dydaktyczne: arkusze papieru, mazaki, fragmenty tragedii Ajschylosa, prezentacja multimedialna, karty pracy.

Materiały pomocnicze:

- Ajschylos *Oresteja*,
- *Słownik terminów teatralnych*,
- *Słownik symboli*,
- *Słownik mitów i tradycji kultury*.

Przebieg lekcji:

- część organizacyjna,
- podział uczniów na trzy grupy zadaniowe: pierwsza grupa dookreśla pojęcie *widowisko*, druga – *teatr*, trzecia – *teatralność*,
- liderzy prezentują efekty pracy grupowej, które następnie zostają porównane z definicjami słownikowymi,
- uczeń (lub dwóch uczniów) przedstawia przygotowaną wcześniej prezentację multimedialną na temat genezy teatru antycznego, budowy tragedii antycznej, jak również szczególnej roli chóru w teatrze greckim doby Ajschylosa,
- uczniowie zostają podzieleni na osiem grup zadaniowych, każda grupa otrzymuje kartę pracy z poleceniami, następnie analizuje i interpretuje podane fragmenty „Eumenid” Ajschylosa (załącznik – karty pracy dla poszczególnych grup),

- liderzy przedstawiają efekty pracy w formie plakatu – charakterystykę Chóru z punktu widzenia konkretnych bohaterów tragedii, podkreślają sposoby oddziaływania na widza za pomocą słowa, śpiewu, tańca, muzyki, koloru, jak również zauważają przemianę Chóru Eryinii w Chór Eumenid,
- nauczyciel podsumowuje pracę uczniów, podając termin „trójjedyna choreja” (wprowadzony do literatury przez Tadeusza Zielińskiego – najwybitniejszego i najwszechstronniejszego polskiego badacza świata antycznego, specjalizującego się w historii kultury antycznej i dziejach teatru greckiego), który określa swoisty charakter występu antycznego chóru, łączącego ze sobą trzy elementy: taniec, muzykę i śpiew,
- w fazie końcowej lekcji uczniowie pod kierunkiem nauczyciela formułują wniosek
 - o różnorodności środków scenicznych zaprojektowanych w tekście dramatu,
 - o wpisaniu w tekst główny dramatu wizji scenicznej.

Bibliografia:

1. Ajschylos, Orestesa, w: Ajschylos. Sofokles. Eurypides., Antologia tragedii greckiej, przełożyli S. Srebrny. K. Morawski, J. Łanowski, wybrał i opracował S. Stabryła, Kraków 1989.
2. Kaczyńska L., Dialog młodzieży z teatrem w szkole, w: „Język Polski w Szkole Średniej” 1995/96 nr 2, s. 88-94.
3. Kocur M., Teatr w antycznej Grecji, Wrocław 2001, s. 61-104.
4. Kopaliński W., Słownik mitów i tradycji kultury, Warszawa 1991.
5. Kopaliński W., Słownik symboli, Warszawa 1990.
6. Pavis P., Słownik terminów teatralnych, przełożył, opracował i uzupełnieniami opatrzył S. Świątek, Wrocław 2002.
7. Rzęsikowski S., Lekcja trudnego teatru (o metodzie segmentacyjnej w analizie przedstawienia teatralnego), w: „Polonistyka” 1992 nr 6, s. 345-354.
8. Świdarska E., O teatrze – inaczej, w: „Polonistyka” 1985 nr 1, s. 53-56.
9. Świdarska E., Analiza teatrologiczna dramatów na lekcjach języka polskiego, w: „Polonistyka” 1981 nr 3, s. 199-204.

KARTA PRACY GRUPY I

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor, rekwizyt... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryinii** z punktu widzenia Pytii, czyli wygląd i zachowanie chóru. Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Pytia

Stałam w progu świętej, wieńczonej komory
 i widzę: przy kamieniu Febowym, przy pępku
 ziemi – szuka schronienia mąż okryty zmazą ...
 Z dłoni krew kapie, w ręku nagi miecz i gałąź
 z wysokiej ułamana oliwy, pobożnie
 długą śnieżystej wełny przewiązana wstęgą. (...)

dziwna gromada niewiast ... W krzesłach się rozsiadły
 i śpią ... Nie, to Gorgony raczej, nie niewiasty –
 lecz i do Gorgon mało podobne z postaci ...
 Widziałam raz Harpie na obrazie: jadło
 Porywały ze stołu Fineja... Te skrzydeł
 Nie mają, lecz, jak tamte, czarne są, ohydne...

Z ust chrapiących okropny bije oddech, z oczu
Ciecz sączy się straszliwa, krople płyną krwawe...
A szaty – że się ani w boży dom nie godzi
wstępować w nich, ni progi przekraczać człowiecze.

KARTA PRACY GRUPY II

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryonii** z punktu widzenia Apolla; wygląd i zachowanie wykonawców zaprojektowane w dramacie.
3. Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Apollon

Widzisz! Niemocą skuta sfera rozjuszona:
sen zwałił z nóg przeklęte, nienawistne plemię,
zgrzybiałe córę Nocy, do których się zbliżyć
nie chce ni bóg, ni człowiek, ni dziki zwierz leśny.
Do mąk jeno człowieczych przyszły na świat jędze!
W mroku wiecznym się gnieźdzą, pod ziemią, w Tartarze -
nienawidzą ich ludzie, nienawidzą bogi.
Zasnęły – lecz ty musisz uciekać (...)

mierzy z łuku do Eryonii

Precz stąd! Precz, rozkazuję, z progów tego domu!
Tejże chwili odejdźcie z przybytków proroczych!
Inaczej latająca, białopióra żmija,
ze złotej wypuszczona cięciwy, boleśnie
ukąsi cię, że czarną z ust wyrzucisz pianę,
krwią płuć będziesz wyssaną z ofiar twoich, jędzo!
(...) Wasze miejsce
tam, gdzie krwawe sprawują sądy, gdzie padają
ścięte głowy, gdzie oczy wylupiają, chłopców
kaleczą, by nasienie wyniszczyć, ćwiartują,
kamieniują, gdzie jęczą lamentem straszliwym (...)
Takim jak wy w jaskini lwa, co krew gorącą
żłopie, mieszkać przystało, nie w czcigodnym domie
wyrocznym kalać innych swoją krwawą zmasą!

KARTA PRACY GRUPY III

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryonii** z punktu widzenia Cienia Klitaimestry.
3. Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Cień Klitaimestry

Śpijcie, śpijcie! I cóż mi po śpiących?! To przez was
ta moja hańba! (...)

Widzicie ranę? Ujrzyjcie ją duchem,
duch uśpiony otwiera powieki i patrzy.

(...) Obficie

chleptałyście swój napój bez wina, obiatę
dla Podziemnych. Przy ogniu ołtarza, wśród nocy,
w godzinie, której żaden bóg nie dzieli z wami,
wzywałam was na ucztę. (...)

Usłyszcie mnie! o wszystko idzie tu, o cały
mój los! Zbudźcie się, moce podziemnej krainy! (...)

Chór wzdycha.

Wzdychacie! (..)

Chór wzdycha.

Mocno śpicie! Poczujcież, jak was tu skrzywdzono! (...)

Chór jęczy.

Jęczycie – a wciąż we śnie! Wstawajcie co żywo!

Na toście wszak na świecie, by ścigać i dręczyć! (...)

Dalejże w nowy pościg! Gońcie go krwawymi
wichry! Na wiór wysuszone gorącym oddechem,
ogniem wnętrzości waszych! Nie dajcie mu spocząć!

KARTA PRACY GRUPY IV

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.

2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie zachowanie sceniczne **Chóru Eryunii** z punktu widzenia samych Eryunii.

Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Przodownica Chóru

Budzi się i budzi Erynie jedną po drugiej

Wstawaj! Zbudź się ze snu! Tamte budź, a żywo!

Śpisz? Wstawaj! Wstawaj! Strząśnij z siebie sen! Obaczym,
czy prawda to, czy złuda – ta wieść z głębi nocy...

Chór

Obelga wyszła z mroków, z ciemnych widzeń snu...

Smaga mnie do krwi,

jak ostry tnie w rękę woźnicy bicz,

sięga do głębi trzew! (...)

Ocieka krwią – patrzcie! – od stóp do głów

wieszczy Febowy tron,

ziemi środek, święty głąz!
Straszliwej zbrodni plami go kał! (...)
Dłonie mu plami krew: najdzie się, najdzie dłoń,
co każe mu krwawić się w pyle dróg! (...)

Przodownica Chóru

Jak sfora psów, co goni rannego jelenia,
wytropimy go wężąc krople krwi po ziemi.
Ledwie dyszę, pościgiem strudzona, zziajana...
Wszystkie zakątki ziemi zbiegłam goniąc zwierza,
ponad morzem bezskrzydłym ściagałam go lotem
aż tutaj, równie szybka jak łódź, co go niosła.
Tu się musiał przyczaić, tu się gdzieś ukrywa
zbrodniarz: woń krwi człowieczej zaśmiała się do mnie... (...)

KARTA PRACY GRUPY V

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryonii** z punktu widzenia samych Eryonii.
Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Przodownica Chóru

Zaśpiewajmy, siostrzyce, zawieźmy nasz płas
przeraźliwy, by moc
naszą poznał struchlały morderca!
Niechaj wie, jaką służbę przeznaczył nam los,
jaki urząd sprawujem wśród ludzi!
Sprawiedliwy, zaiste, czynimy tu sąd:
jeśli czysta twa dłoń,
jeśliś niczym nie zbrukał żywota,
nie pogoni za tobą, człowiecze, nasz gniew,
dojść sądzono-ć do kresu bez szkody.
Lecz kto zbrodnią się skalał, jak ten oto mąż,
komu dłonie krew plami wylana –
temu biada! Krew pomścim! Nie chybia nasz cios!

Chór

W czasie refrenów dziki taniec dookoła Orestesa
Nocy, matko! Usłysz mię! Matko!
Tyś to wszak, tyś zrodziła mię na kaźń światu!
Krzywdzi mię Latony syn,
słusznej czci chce mnie zbawić!
Zwierza wydarł! Mój to łów!
Krew ofiarna, świeża krew
krwi matczynej zmyje ślad!

Nasz-ci on, nasz! Mękę i skon
niesie ten śpiew! Splącze mu myśli
serce ogłuszy, obląka!
Pieśń Erynij, straszna pieśń!
Znaj bezlirnej pieśni czar:
Duszę-ć spęta, zmrozi krew! (..)

Boga wybawić chciał Zeus od takowej udręki:
skardze mej nie dał posłuchu, na sądy okrutne
boga pozywać zakazał!...
Krwia znaczące swój ślad, nienawistne plemię wydalil
precz z przybytku swego bram.

Domy burzyć, walić w proch –
oto mój los! Tam, kędy waśń
wkradła się w dom – krwawi się ród
tam, niby wicher, rzucim się w ślad!
Silny był zbrodzień – opadł z sił,
chciwy był krwi – niech odda krew!

W słońca blasku pyszni się sława człowiecza.
Niknie, przygasa, w podziemne zanurza się mroki,
w szatach gdy hufiec nasz czarnych nawiedzi domostwo,
gdy się w straszny puści płąs...

Dalejże, w krąg! Niesie mię pęd!
Chybkiż to bieg! Dzikiz to skok!
Gonię bez tchu – nogi się gną –
Ciężkie, by głąz, brzemie mych stóp,
brzemie kary niezbyte.

KARTA PRACY GRUPY VI

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryonii** z punktu widzenia Ateny oraz zaprojektowane zachowania sceniczne wykonawców tworzących chór. Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Atena

Cóż to za dziwnych gości widzę w moim grodzie?
Lęku nie znam, lecz wielkie chwyta mię zdumienie.
Ktoście wy? Pytam wszystkich pospołu: człowieka,
co się schronił u mego posągu podnóża,
i was, coście do żadnych istot niepodobne:
ani was bóg nie widział pośród bogiń grona,
ani ludzką się wasza nie wydaje postać... (...)

Daj znak, heroldzie! Niech się nie ciśnie gromada!
Tyrreńska niechaj trąba, tchu ludzkiego pełna,
ostrym dźwiękiem pod niebo wzleci i wkoło,
ponad gwarem górując, gromkie rzuci hasło!
Niechaj wśród sądu tego nakaże milczenie,
aby nowej ustawy, którą tu ogłoszę
na wieczny czas, wysłuchał lud mojego grodu
i ci, co spór rozsądzić mają sprawiedliwie.(...)

Niechże się uspokoją ciemne fale gniewu:
zamieszkaś wspólnie ze mną, dostojna i czczona,
i będzie ofiarami błagać cię ta ziemia
o urodzaj człowieczy, o stado szczęśliwość...(...)

KARTA PRACY GRUPY VII

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór Eryonii – Eumenid** z punktu widzenia Ateny.
Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Atena

Niechaj z ziemi i z morskich ros, i z niebios głębi,
i z wiatrów dobroczynnych łagodne powiewy
w słonecznych płyną blaskach przez nasze dziedziny. (...)
Bezbożne jeno zielsko wypleń z naszej ziemi:
niby dobry ogrodnik, nie chcę, by uszczerbku
doznały odeń zdrowe grzędy sprawiedliwych. (...)

Oto serce się moje raduje, gdy śpiew
Błogosławieństw tych słyszę. (...)

Odprowadzę was ninie przy blasku pochodni
do onych grot podziemnych, gdzie zamieszkać macie. (...)
Tam, wśród mroków, miano wasze – Klątwy;
u nas zwać się będziecie – Boginie Łaskawe:
Eumenid noszą miano od dzisiaj Eryonii. (...)
Ludu ateński! Odtąd czcić będziecie Boginie
Łaskawe krwią jagnięcia ofiarną, napojem
z miodu, mleka i wody krynicznej – i w darze
nieś im będziecie czcigodne purpurowe szaty.
A wszystko przy pochodni święconym płomieniu,
jako dziś – by życzliwym sprzyjały wam duchem
córy Nocy i szczęściem darzyły na zawsze.

Ze świątyni wychodzi grupa kapłanek niosących purpurowe płaszcze. Odziewają w nie Erynie – i cały orszak – na czele Atena, za nią sędziowie, potem reszta procesji, wreszcie Chór w otoczeniu kapłanek i pochodnionośców – rusza ku wyjściu.

KARTA PRACY GRUPY VIII

1. Sposobami oddziaływania na widza są: słowo, śpiew, taniec, muzyka, kolor... Wyszukajcie w podanych fragmentach wymienione elementy teatralne i zastanówcie się nad ich znaczeniem. W czasie pracy możecie korzystać ze „Słownika symboli” i „Słownika mitów i tradycji kultury”.
2. Analizując poniższe fragmenty tekstu tragedii Ajschylosa, scharakteryzujcie **Chór procesyjny (Chór Eumenid)**.
Efekty pracy grupy, zaprezentujcie w formie plakatu.

Chór procesyjny

Naprzód, czcigodnym sławione obrzędem
Nocy wy córny sędziwie! Ku chwale was wiodą!
W zbożnym skupieniu niech milczy lud!

W cieniach prastarych podziemnej komory
cześć zgotowana wam wieczna i święte obiady.
W zbożnym skupieniu niech milczy lud!

Miastu przyjazne, życzliwe tej ziemi,
w drogę, Dostojne!
Niechże po drodze
świętych pochodni raduje blask!
Zawtórujcie tej pieśni radością!

Radosny okrzyk ludu
Pokój, przymierze na wieki zawarte
z ludem Pallady!
Zgodnym wyrokiem
Los tak rozstrzygnął i ojciec nasz Zeus.

do ludu
Zawtórujcie tej pieśni radością!

Radosny okrzyk ludu.
Procesja oddala się – za nią lud, który się do niej przyłączył.

mgr Małgorzata Cieślak-Bieleninik
nauczyciel fizyki,
mgr Katarzyna Mrowiec
nauczyciel matematyki
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

SCENARIUSZ PRZEDSTAWIENIA TEATRALNEGO DLA NAJMŁODSZYCH O ISAACU NEWTONIE

Narrator Dzieci to, że teraz satelity krążą wokół Ziemi, oglądamy wiadomości z najdalszych stron świata, zwiedzamy kosmos zawdzięczamy wielkim wynalazcom.
Takim odkrywcą wszech czasów był Isaac Newton. Urodził się w Anglii ponad 300 lat temu (kiedy nie było telewizji, ludzie jeździli konno a nie tak jak dzisiaj samochodami), w prostej, biednej rodzinie. Mały Isaac interesował się innymi rzeczami niż jego koledzy. Lubił konstruować wymyślne urządzenia. Zobaczcie sami jak to było.

Opis sytuacji: Droga ze szkoły, jest ciemno.

Chłopiec 1 Isaac, co zrobiłeś tym razem (wskazując na przedmiot w ręku Isaca).

Isaac To taki oświetlacz drogi. Sam zobacz.

Chłopiec 1 Ale super, powiedz jak to zrobiłeś?

Isaac Z papieru zrobiłem tubę, a do środka włożyłem świetliki, czyli takie robaczki, które świecą w ciemności.

Chłopiec 1 O rany Isaac ty chyba oszalałeś! Ale czy mógłbyś zrobić coś takiego dla mnie?

Matka Newtona Isaac mam dla ciebie wiadomość. Nasz znajomy aptekarz zgodził się abyś zamieszkał u niego. Dzięki temu będziesz mógł chodzić do swojej wymarzonej szkoły w mieście.

Isaac Cudownie, biegnę się pakować!

Opis sytuacji: Isaac się pakuje, bierze walizczkę i przechodzimy do następnej sceny w bibliotece.

Aptekarz Cieszę się, że szczęśliwie do nas dotarłeś. Poznaj moją córkę Mary.

Mary Witaj Isaacu.

- Opis sytuacji: Chłopiec z podziwem patrzy na książki znajdujące się w bibliotece.
- Isaac** Jaka wspaniała biblioteka! Uwielbiam czytać książki, będę tu siedzieć całymi dniami.
- Opis sytuacji: Lekcja w szkole.
- Narrator** Zobaczcie dzieci, co się działo w wymarzonej szkole Isaaca.
- Nauczyciel** Skoro wszyscy już są, to zaczynamy. Isaac Newton, powiedz chłopcze, kiedy dokładnie odkryto Amerykę?
- Isaac** Tak dokładnie to nie wiem.
- Chłopiec 2** 1492 r.
- Nauczyciel** Coś Ci powiem Newton, powinieneś pilniej się uczyć, za dużo czasu spędzasz na bujaniu w obłokach.
- Opis sytuacji: Na korytarzu szkolnym dwaj chłopcy zaczepiają Newtona. Biegną w jego kierunku, on się odsuwa, chłopcy zderzają się i przewracają.
- Chłopiec 1** Cicha woda brzegi rwie, nieźle walczysz.
- Isaac** (Otrzepuje ręce). Właśnie dowiedzieliście się, że siła wstrząsu jest proporcjonalna do masy a także prędkości w chwili zderzenia.
- Chłopcy** Chyba słusznie! Bolesnie odczuliśmy to na własnej skórze.
- Opis sytuacji: Scena w klasie.
- Narrator** A teraz zajrzyjmy na lekcję matematyki.
Nauczyciel (Wskazując na chłopca). Podaj mi twierdzenie Pitagorasa.
- Chłopiec 2** (Jąka się i nie może nic powiedzieć).
- Isaac** (Bez zająknięcia). Pole kwadratu zbudowanego na przeciwprostokątnej równe jest sumie pól kwadratów zbudowanych na przyprostokątnych. (Obrazowo rozrysowuje to na tablicy).
- Dyrektor** (Wchodzi do klasy). Isaacu Newtonie zostałeś przyjęty na Uniwersytet w Cambridge. Niezwykły to honor dla syna wieśniaka, będziesz musiał dużo pracować, aby się tam utrzymać.

Isaac	Naturalnie.
Opis sytuacji:	Uniwersytet w Cambridge. Isaac udziela korepetycji.
Narrator	Zobaczcie, w jaki sposób Isaac zdobywał pieniądze na studia. Przenosimy się tym razem do pokoju Isaaca.
Chłopiec 1	W ogóle nie rozumiem tego zadania. Od czego mam zacząć?
Isaac	Poczekaj. Zaraz ci to wszystko wytłumaczę. (Coś mu pisze na kartce).
Chłopiec 1	Po tym jak to przedstawiłeś wszystko wydaje się łatwe. Jak ty to robisz?
Narrator	Dzieci a gdzie jest Isaac? No jak to gdzie? Oczywiście w bibliotece!
Opis sytuacji:	Isaac siedzi w bibliotece. Ma przed sobą stos książek. Jest pochłonięty lekturą. Do biblioteki wpadają roześmiani koledzy.
Student 1	Isaac idziesz z nami na lemoniadę?
Isaac	Nie, wolę zostać tutaj. Chcecie posłuchać, czego ciekawego dowiedziałem się o Platonie?
Student 2	(Studenci uciekają w popłochu). Nie, nie może innym razem.
Narrator	W ten sposób młody Newton spędzał większość czasu na uniwersytecie.
Opis sytuacji:	Zrywane kartki z kalendarza. (Symbol upływającego czasu).
Narrator	Aż pewnego dnia.
Opis sytuacji:	Grupa studentów zbiera się w jednym pomieszczeniu (biblioteka). Wchodzi profesor.
Profesor	Wszyscy wiecie już zapewne, że w Londynie wybuchła epidemia dżumy. Zagrożenie jest zbyt duże. Uniwersytet będzie zamknięty dopóki epidemia się nie skończy.
Student 1	Dokąd pójdziesz Isaac?
Isaac	Wrócę do mojej maleńkiej wioski Woolsthorpe. Pomogę mamie na farmie.

- Student 1** Zapraszam wszystkich do mojego pałacu. Bez liku tam komnat. Wszyscy się tam pomieścimy. Będziemy mogli dyskutować i bawić się wspólnie.
- Isaac** Ale beze mnie. Wolę wrócić do domu i przemyśleć pewne rzeczy w spokoju. (Isaac pakuje się do walizki).
- Narrator** Isaac miał dużo pracy na farmie, ale nie przestawał myśleć o swoich wynalazkach.
- Opis sytuacji: Newton jest na wsi. Naprawia płot. Przez nieuwagę uderza się w palec, ale i tak szybko o tym zapomina, bo przyszło mu coś ciekawego do głowy i swoje przemyślenia przelewa na papier. Rzuca pracę przy płocie.
- Mama** Syneczku, czemu marnujesz czas na takie bzdury? Może lepiej otwórz jakiś interes, ożeń się, załóż rodzinę.
- Isaac** Przykro mi mamo. Nauka jest całym moim życiem i chyba jestem o krok od wielkich odkryć.
- Mama** Ach ten chłopak, żyje we własnym świecie.
- Isaac** Popatrz mammo, obserwując tęczę zauważyłem, w jaki sposób powstają jej kolory. (Zwraca się do widzów). Dzieci czy wiecie jak wygląda i z jakich kolorów składa się tęcza?
- Opis sytuacji: Widzom rozdawane są kartki i przybory do malowania. Każde z dzieci ma namalować własną tęczę.
- Isaac** (Oglądając prace dzieci). Pięknie, a teraz ja wam wyczaruję tęczę, ale nie farbami, lecz wykorzystując do tego pryzmat.
- Opis sytuacji: Doświadczenie. Rozszczepienie światła w pryzmacie.
- Isaac** Kolory tęczy składają się na światło białe. Światło białe, które widzą nasze oczy to w rzeczywistości połączenie następujących kolorów: czerwonego, pomarańczowego, żółtego, zielonego, niebieskiego i fioletowego.
- Narrator** Isaacu, Isaacu i Wy dzieci, czy można z tych wszystkich kolorów tęczy z powrotem otrzymać światło białe?
- Isaac** Spróbujmy, poeksperymentujmy.
- Opis sytuacji: Doświadczenie z bączkiem lub wiertarką dotyczące dysku Newtona.
- Isaac** Dzieci, co zauważyłyście?
Kolory w Waszym bączku tak szybko się zmieniały i przez to nakładały się na siebie, że Wasz mózg odbierał to jakby to było światło białe.
- Narrator** Bawimy się dalej, zobaczymy, co nasz wielki odkrywca jeszcze zauważył. Pewnego razu, kiedy Newton siedział w cieniu jabłoni, a zresztą zobaczcie

sami.

Opis sytuacji: Newton zdejmuje perukę.

Isaac Co też ten król Ludwik XIV wymyślił za modę? Żeby mężczyźni chodzili w perukach!

Opis sytuacji: Nagle jabłko uderza w głowę Newtona.

Isaac Dlaczego jabłko zawsze spada na ziemię? Dlaczego nie spada na boki ani nie leci ku górze?

O mam, mam! Istnieje jakaś siła przyciągania tkwiąca w środku Ziemi. Jabłko spada na Ziemię, bo Ziemia je przyciąga. Ta siła, która przyciąga to jabłko zależy od masy tego ciała. Nazwę ją siłą grawitacji. Dobrze że na drzewach nie rosną słonie!

Opis sytuacji: Na scenę wpada dwóch uczonych. Jeden z nich trzyma grubą książkę.

Halley To genialne, co ten Newton wymyślił!

Drugi uczony Przecież to bzdury! On całkowicie zgłupiał, po tym jak jabłko spadło mu na głowę.

Narrator Historia pokazała, że to, co odkrył Isaac Newton było rzeczywiście genialne, a najważniejsze, że ma to wpływ na nasze życie do dzisiaj.

XI. Z ŻYCIA SZKOŁY

mgr inż. Ryszard Zawadzki
nauczyciel przedmiotów ekonomiczno-prawnych, historii i geografii
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

XXXIII BIEG PIASTÓW, SZKLARSKA PORĘBA - JAKUSZYCE, NARCIARSTWO KLASYCZNE.

W dniach 7-8 marca 2009r. miała miejsce kolejna, już 33 edycja Biegu Piastów największej imprezy narciarstwa klasycznego w Polsce, w której uczestniczyło ponad 3000 biegaczek i biegaczy z kraju i zagranicy. W tym roku na starcie stanęli przedstawiciele 31 państw. Było to grono ponad 1200 osób.

Bieg Piastów stał się jedną z piętnastu imprez organizowanych w ramach Worldloppet-Światowej Ligi Narciarskich Biegów Długodystansowych. Szklarska Poręba i Ośrodek Narciarstwa Biegowego w Jakuszycach zaistniał w gronie ponad 100 tysięcy ludzi na świecie związanych z tą organizacją.

W tej elitarniej imprezie sportowej nie zabrakło również przedstawicieli powiatu kłobuckiego reprezentowanych rokrocznie, głównie przez przedstawicieli Zespołu Szkół Nr 1 w Kłobucku. Nauczyciele, uczniowie i absolwenci tej placówki godnie reprezentowali ziemię kłobucką w 33 Biegu Piastów.

Na dystansie 26 kilometrów stylem klasycznym, który ukończyło 892 zawodników z ponad tysiąca startujących 151 miejsce w klasyfikacji generalnej wywalczył Mateusz Śmich, mieszkaniec Częstochowy, startujący w barwach Kłobucka. W krótkim odstępie czasowym, tuż za nim dobiegli na metę nauczyciele Zespołu Szkół z Zagórza-Piotr Borowski zajął 178 miejsce, Ryszard Zawadzki był 210, Witold Morawski dobiegł jako 222 zawodnik.

Uczniowie ZS Nr 1 wywalczyli również wysokie miejsca w klasyfikacji generalnej. Grąnci Patryk zajął 524 miejsce, Sośniak Ariel 530, Wilkowiecki Daniel 530, Zawada Michał-634, Wieczorek Artur-637, Borowik Agnieszka-639, Sikorska Marta-768, Głęb Aleksandra-776 i Środa Tomasz sklasyfikowany na 781 pozycji. Dwie absolwentki ZS Nr 1 uczestniczące corocznie w biegu: Anna Jeziorska i Ewa Sakałus uplasowały się na 804 i 808 pozycji.

W biegu na dystansie 30 kilometrów stylem dowolnym emerytowany nauczyciel, inicjator przed kilkunastu lat sekcji narciarstwa biegowego w Zespole Szkół Nr 1 prof. Andrzej Zbierański wywalczył 288 miejsce wśród grona 472 zawodników, którzy ukończyli ten bieg.

Organizatorzy imprezy po zakończeniu imprezy podkreślali, iż 33 Bieg Piastów odbył się w wyjątkowo trudnych warunkach atmosferycznych. Warto zauważyć, że bieg ten rozgrywa się w górach Izerskich na wysokości od 800 do 1000 metrów npm. Zmienna pogoda panująca na trasie tegorocznego biegu sprawiła sporo technicznych trudności zawodnikom przy doborze właściwych smarów do nart. W biegu na 26 kilometrów stylem klasycznym tryumfował reprezentant Austrii Jones Josef, który przebiegł ten dystans w czasie (1:25:27).

Grupa kłobucka miała okazję zrobić sobie wspólne zdjęcie z Józefem Łuszczkiem, dwukrotnym medalistą Mistrzostw Świata w biegach narciarskich w Lahti (1978r.).

Wszyscy zawodnicy kończący biegi otrzymali tradycyjnie na mecie pamiątkowe medale, a w miesiącu czerwcu organizatorzy nadesłali dyplomy wraz z folderem zawierającym opis imprezy i ostateczne wyniki klasyfikacji.

Wyniki Biegu Piastów są dostępne pod: www.bieg-piastow.pl
Zdjęcia uczestników biegu: www.fotomaraton.pl

mgr Marek Nowak
nauczyciel historii i geografii, opiekun Szkolnego Koła PTTK
w ZS Nr1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

KRAJOZNAWSTWO I TURYSTYKA W SZKOLE

Od wielu lat w naszej szkole działa koło PTTK, które skupia młodzież zainteresowaną turystyką. Według definicji krajoznawstwo ma na celu wielostronne poznanie kraju ojczystego. Jest to zbieranie i popularyzowanie wiedzy z zakresu geografii, historii, architektury i gospodarki. To poszukiwanie autentyzmu, kontaktu z ludźmi i przyrodą. Wynika to z potrzeby wypoczynku i potrzeby przeżyć estetycznych w naturalnym środowisku. Poznawanie kraju obejmuje najpierw najbliższe otoczenie, następnie coraz większy obszar, aż do poznania kraju jako całości. Poznanie prowadzi do ukształtowania stosunku uczuciowego do ziemi ojczystej.

Naszym celem jest propagowanie i promowanie Jury Krakowsko-Częstochowskiej i jej walorów turystyczno-rekreacyjnych. Nie każdy pamięta, że obszar Jury zwanej Wyżyną Krakowsko-Częstochowską wynosi: długość ok. 160 km, a szerokość średnio 20 - 25 km. Rozciąga się od Krakowa przez Częstochowę do Wielunia gdzie pas wzgórz wznosi się od 300 - 515 m n.p.m. Teren ten stanowił niejednokrotnie w swojej historii dno morza, przez co powstało wiele warstw skał dolomity, margle, wapienie. Charakterystyczne są skały wapienne pocięte dolinami erozyjnymi, a także zjawiska krasowe m.in. jaskinie ze stalaktytami, stalagmitami oraz stalagnatami. Najwyższe miejsce znajduje się na terenie Ogrodzieńca – Góra Zamkowa 515,6 m n.p.m. Północną część Jury stanowi Wyżyna Wieluńska jest to teren stopniowo obniżający się ku północy, od ok. 280 m n.p.m. w okolicy Częstochowy, do ok. 200 m n.p.m. w okolicy Wielunia. Największe skupiska skalne znajdują się jedynie w rejonie Kamyka, Opatowa i Rębielic Królewskich. Ładnym miejscem jest też dolina Warty pod Działoszynem. Rzeka płynie tam nawet na głębokości 50 m poniżej brzegów doliny. Na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej swój początek biorą rzeki i potoki: Warta, Biała Przemsza, Czarna Przemsza, Pilica. Średnia temperatura na Jurze wynosi 7,5°C, czyli trochę mniej niż średnia krajowa. Przeciętna suma opadów sięga 700 mm rocznie. Wyraźne zróżnicowanie mikroklimatu występują w głębokich jurajskich dolinkach. Florę stanowi ok. 1600 gatunków, są to rośliny w większości ciepłolubne. Wśród osobliwości Jury wymienia się brzozę ojcowską, przytulię krakowską i modrzew polski. Wśród drzew dominują: grab, sosna, buk, brzoza, dąb i jodła. Faunę reprezentują: padalec zwyczajny, w tym również jego rzadka odmiana turkusowa, gniewosz plamisty, zaskroniec, żmija zygzakowata, ropucha paskówka. Z owadów największy europejski chrząszcz jelonek rogacz, największy polski motyl zmierzchnica trupia główka oraz paż żeglarz. Spośród ryb na Jurze stwierdzono występowanie aż 25-30 gatunków. Najpopularniejszymi rybami są tu: szczupak pospolity, płoć, leszcz, karp, pstrąg potokowy, strzebla potokowa, głowacz białopłetwy i troć. Z ptaków, których naliczono tu ponad 170 gatunków, licznie występują sowy, puchacze znajdujące na swoje siedliska jaskinie i szczeliny skalne, orliki krzykliwe, pustulki, pliszki górskie, bociany czarne, dzięcioły czarne, cietrzewie, nagórniki, zimorodki i białorzutki. Na szczególną uwagę wśród ssaków zasługują nietoperze, których na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej żyje 17 gatunków m.in. rzadkie: nocek orzęsiony w Jaskini Wierzchowskiej Górnej i Jaskini Raclawickiej - jedyne występowanie w Polsce, podkowiec duży, gacek wielkouchy, podkowiec mały w Sokolich Górach oraz mroczek posrebrzany.

Dzięki korzystnej rzeźbie terenu, tereny Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej były dobrym miejscem do budowy warowni obronnych. Wybudowano tu wiele zamków, które tworzą tzw. "Szlak Orlich Gniazd". Jest tu dużo obiektów do zwiedzania. Znajdują się tam tereny wspinaczki skałkowej.

Ze względu na wiele atrakcji jakie można zobaczyć na Jurze, młodzież naszej szkoły chętnie uczestniczy w wypadach turystycznych na te tereny. Miejsce to jest bowiem unikatowe w skali naszego kraju. Jest terenem licznie odwiedzanym przez turystów z całej Polski. Każdy znajdzie coś ciekawego

dla siebie. Mamy tam wiele szlaków turystycznych, jaskiń, ścian do wspinaczki górskiej i parków linowych.

Z ostatnich naszych szkolnych wyjazdów jurajskich wymienić należy rajdy piesze pt. „Barwy jesieni”, „Wiośnie na spotkanie”, „Apolonka - Złoty Potok”, „Pieczenie ziemniaka w Górach Sokolich”. Uczestniczyliśmy także w „XXXVII marszach na orientację” im. Barbary Rychlik w gminie Janów. Oprócz rajdów pieszych i marszów na orientację organizujemy jako szkolne koło krajoznawczo-turystyczne, wycieczki do interesujących miejsc. Nie sposób pominąć najważniejszego miejsca w Częstochowie czyli Jasnej Góry z klasztorem oo. Paulinów, bazyliką cudownego obrazu z obrazem MB Częstochowskiej i zespołem muzeów jasnogórskich: Bastion św. Rocha, Sala Rycerska, Skarbiec, Muzeum 600-lecia.

Na zboczach Jasnej Góry w parku Staszica znajduje się Muzeum Górnictwa Rud Żelaza. Zostało ono wpisane na Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego. Jedną część muzeum mieści się w pawilonach zbudowanych na wystawę przemysłowo-rolniczą. Natomiast część podziemna jest repliką kopalni, gdyż w latach 70. ubiegłego wieku wydrążono tam cztery kilkudziesięciometrowe korytarze. Urządzono je na wzór kopalni rud działających przez stulecia wokół Częstochowy. W muzeum można m.in. zobaczyć maszyny i urządzenia wykorzystywane do drążenia chodników, kruszenia skał, czy transportu urobku. Znajduje się tam replika stacji pomp, torowiska, urządzenia pomiarowe i kontrolne, a także kilofy, oskardy i kołowrót do aranżacji sceny wydobywania rudy w kubłach na powierzchni.

Nasze koło podejmuje wyjazdy nie tylko w obrębie Jury, ale również do miejsc odległych. Motywacją do takich wypraw są imprezy ogólnopolskie, a nawet o zasięgu europejskim. Na szczególną uwagę zasługuje wycieczka do Wrocławia. W mieście tym zorganizowano wielką wystawę historyczną pt. „Europa- to nasza historia”, którą na co dzień można oglądać w Brukseli. Wystawę tę zorganizowano w piątą rocznicę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i jest ona symbolem integracji europejskiej. We wrocławskiej Hali Stulecia, na powierzchni 2,5 tys. m², w 12 różnych sekcjach tematycznych, odbyliśmy interaktywną podróż po Europie, przemierzając przestrzeń i czas od 1945 do 2007 roku. W wycieczce tej wzięło udział prawie pięćdziesięciu uczniów. Każdy z nich stwierdził później, że była to piękna lekcja historii z zastosowaniem nowoczesnych środków multimedialnych. Mieli okazję poznać powojenną historię Europy, podzielonej żelazną kurtyną, a po 1989 roku wolną od dyktatury komunistycznej. Można było odnieść wrażenie ulgi i zadowolenia, że system zniewolenia zakończył się raz na zawsze, a Polska znalazła wreszcie najlepsze miejsce dla siebie. Zintegrowana Europa to gwarancja bezpieczeństwa, spokojnego rozwoju gospodarczego, swobodnego przepływu ludzi i dóbr. Polacy mogą korzystać z tego co inne narody zachodnioeuropejskie wypracowały w czasie, gdy mogły swobodnie rozwijać się w duchu demokracji i wolnego rynku. Państwa te tworzą ścisłą czołówkę krajów wysokorozwiniętych świata. Po zapoznaniu się z historią jednoczącej się Europy, zwiedziliśmy wrocławskie ZOO i Starówkę.

Działalność szkolnego koła krajoznawczo-turystycznego cieszy się popularnością wśród młodzieży. Niektóre rajdy, marsze na orientację i wycieczki, mimo że odbywają się w soboty przyciągają liczne grono miłośników aktywnej turystyki.

mgr Agnieszka Król
nauczyciel biologii
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

SCENARIUSZ AKADEMII Z OKAZJI POŻEGNANIA KLAS MATURALNYCH

- Piosenka – „WAŻNE SĄ TYLKO TE DNI, KTÓRYCH JESZCZE NIE ZNAMY”
(I zwrotka + refren) potem muzyka zostaje ścisza i wchodzi osoby prowadzące (muzyka w tle)

PROWADZĄCY 1

„Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy.
Ważnych jest kilka tych chwil, tych na które czekamy.”

Oto motto dzisiejszego spotkania, którym zamykamy kolejny rok szkolny. Dla was, uczniów klas maturalnych to szczególne spotkanie, gdyż żegnacie się ze szkołą i z drzeniem serca oczekujecie tego, co spotka Was na egzaminie maturalnym, po zakończeniu szkoły, czy też na studiach, na których rozpoczniecie naukę od października.

PROWADZĄCY 2

To nieprawda, że „ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy”. Ważne są także te dni, które są za nami. One pozwoliły nam poznać się, poczuć smak sukcesów i porażek. Poznać to, co sprawia nam przyjemność i to czego nie lubimy. Przygotowaliśmy dziś dla Was krótki program artystyczny, który (mamy przynajmniej taką nadzieję) pozwoli Wam na chwilę oderwać się od przedegzaminacyjnego stresu i przypomnieć sobie te wszystkie wspaniałe chwile spędzone razem w murach tej szkoły.

PROWADZĄCY 1

Na początek prosimy o wysłuchanie tekstu pewnego utworu, którego zapewne każdy z Was uczył się dniami i nocami. ZAPRASZAMY

OSOBA 1

Szkoło! Uczelnio moja! Ty jesteś jak zdrowie;
Ile Cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
Kto Cię stracił. Dziś piękność Twą w całej ozdobie,
Widzę i opisuję, bo tęsknię po Tobie.

OSOBA 2

Wy chmury piękne, które z dala lśnicie,
Otuchą napelniałyście me naukowe życie.
I mnie ucznia do wiedzy naganialiście z trudem,
I godnie czuwałyście nad tym szkolnym ludem.

OSOBA 3

Chociaż łąy się obficie z oczu nieraz łąy
Gdy do dziennika jedyńki się sypały
I nad niejedną głową zbierały się chmury
To nikt z całej ferajny nie bywał ponury.

OSOBA 4

Teraz więc przenieś moją duszę utęsknioną,
W krainę dzieciństwa - nieco zapomnianą,
Do tych łąw malowanych pismem rozmaitym
Wyłobionych cyrkłami, kolorowym rytem.

OSOBA 5

Ta poezja ambitna na nich wypisana
Przez długie lata będzie uznawana
Za element twórczości regionu polskiego
I to nie byle jakiego, no bo uczniowskiego

OSOBA 6

Tu znajomy inicjał, tam serce złamane
Dalej imiona dziewcząt i chłopców wypisane
Na korytarzach zaś, w każdym jednym kącie
Widniały napisy o miłości mówiące
Miło dzisiaj wspomnieć te szkolne przygody,
Dzięki nim człowiek znów staje się młody.

- Piosenka – „KTO ZA TOBĄ W SZKOLE GANIAŁ” – Czerwone Gitary

PROWADZĄCY 2

Sprawdzanie zeszytów i wypracowań może być bardzo zabawne. Najśmieszniejsze jest to, że zdania napisane przez uczniów tworzone są przez nich z całą powagą, jednak czasami efekt końcowy może powalić nas z nóg. Wysłuchajcie teraz najciekawszych zdań dotyczących biologii.

OSOBA 7

Wieloryb jest ssakiem, bo jego młode ssie tran z piersi matki.

Ptaki latające mają mocno usztywnione łydki w ogonie.

Oko składa się z siatkówki i koszykówki.

Mamy dwa typy oddychania: mężczyźni oddychają brzuchem, a kobiety piersiami.

Produkty przemiany materii wydzielamy przez płuca pod postacią CO₂, wody i moczu.

Żaba zimuje w ten sposób, że wskakuje do wody, rozciąga się na całą długość i zamarza.

Serce zdrowego człowieka powinno bić 70 do 75 minut.

Niektóre bakterie rozkładają obornik na kompot.

OSOBA 8

Alkoholik nie może mieć dzieci, bo się trzęsie.

Do chorób zawodowych zaliczamy: pylicę, gruźlicę i rzeżączkę.

Węgiel może być kamienny i brutalny.

Na wystawie kwiatów najbardziej podobała mi się pani, która nas oprowadzała.

Układ oddechowy służy do wydalania płuc z organizmu.

Wszystko jedno, czy ugotujemy jajko na miękko czy na twardo; kurze i tak nie wyjdzie to na zdrowie.

Najczęściej spotykanym ssakiem górskim jest góral.

Pegazowi zanikły skrzydła w drodze ewolucji i stad mamy konie.

➤ Piosenka – „NIE PŁACZ EWKA” – Perfect

PROWADZĄCY

Wysłuchajcie kolejnych zdań z wypracowań szkolnych. Tym razem dotyczących języka polskiego, chemii i matematyki.

OSOBA 9

Po zebraniu makulatury sprzedaliśmy ją razem z panią.

Słowacki urodził się w r.1809. Poza tym napisał dużo wierszy.

„Placówka” jest dlatego powieścią, że jest gruba i ma rozdziały.

Aleksander Głowacki to panięskie nazwisko Bolesława Prusa.

Amerykę odkrył niejaki Colombo.

„Bogurodzica” była napisana w języku polskim po łacinie.

„Bogurodzica” śpiewana była często na rozpoczęcie bitwy pod Grunwaldem.

OSOBA 10

Trójkąt Pitagorasa, to trójkąt kwadratowy.

Suma to nie wynik dodawania, tylko msza rano w niedzielę.

Całka całki to jak córka córki czyli wnuczka.

Dwa plus dwa równa się cztery plus VAT.

Jeśli podzielimy graniastosłup wzdłuż przekątnej podstawy, to otrzymamy dwie trumny.

OSOBA 11

Tłuszcze rozpuszczają się w rondlu.

W połączeniu wodoru i tlenu stosunkiem dwukrotnym otrzymujemy wodę.

Siarka występuje na zapalkach.

Najmniejsza częścią chemii jest pierwiastek.

Niektóre gazy są tak śmierdzące jak spaliny wydzielane przez człowieka.

Gipsu używamy do leczenia narciarzy.

W probówce można robić nie tylko doświadczenia, ale i dzieci.

➤ Piosenka – „PRZEŻYJ TO SAM” - Lombard

➤

PROWADZĄCY

Nie tylko uczniowie popełniają gafy. Aby tego dowieść przytoczymy teraz kilka uwag wpisanych przez nauczycieli do uczniowskich dzienniczków.

OSOBA 12

Uczeń w trakcie lekcji uprawiał ziemię cyrklem w doniczce.

Schowany za podręcznikiem fizyki wydaje odgłosy przyprawiające mnie o mdłości.

Wyrzucił koledze teczkę za okno i powiedział, że "jak kocha to wróci".

Ukradł dziennik lekcyjny, nie chce oddać i żąda okupu.

Uczeń bije kolegę po dzwonku.

Pluje pod nogi nauczyciela. Upomniany twierdzi bezczelnie, że bada siłę grawitacji.

Naraża kolegów na śmierć, rzucając kreda po klasie.

Kowalska i Józwiak nie chcą podać swego nazwiska.

Rozmawiałam z nią i nie dała mi dojść do słowa.

Zenek oświadcza mi się.

- Piosenka – „TA SAMA CHWILA” - Bajm

PROWADZĄCY 1

Na zakończenie prosimy o wysłuchanie kilku dowcipów o szkole.

OSOBA 13 i 14

Nauczycielka do Jasia:

- Jasiu "ja się ożenię" jaki to czas?
- Najwyższy, proszę pani.
- Proszę pani, ja się w pani chyba zakochałem - mówi swojej nauczycielce 8-letni Jasio.
- Przykro mi, Jasiu, ale ja nie lubię dzieci.
- Ja też, będziemy uważali.

Nauczyciel kazał Jasiowi napisać w zeszycie 100 razy: " Nigdy nie będę mówił do nauczyciela na TY".
Nazajutrz Jasio przynosi zeszyt.

- Dlaczego to zdanie napisałeś nie 100 razy, tylko 200 ?
- Bo cię lubię Kaziu !

Na biologii nauczycielka pyta ucznia:

- Powiedz Jasiu, ile mucha ma nóg ?

- A nie ma pani przypadkiem innych zmartwień !!?

Na lekcji Jasio pyta panią od biologii :

- Proszę powiedzieć, co to takiego: ma sześć nóg i wylupiaste czarne oczy ?
- Nie wiem
- Ja też nie wiem, ale to coś chodzi pani po ramieniu!

Nauczyciel historii wpada zdenerwowany do pokoju nauczycielskiego i mówi do dyrektora :

- Ech, ta druga "b" ! Nie wytrzymam z tymi baranami! Pytam ich, kto wziął Bastylę, a oni krzyczą, że to żaden z nich!
- Niech się pan nie denerwuje - uspokaja dyrektor.- Może to rzeczywiście ktoś z innej klasy?

Jasiu, dlaczego wczoraj nie byłeś w szkole?

- Bo musiałem iść z krową do byka.
- A nie mógł tego zrobić twój ojciec?
- Nie, to musiał zrobić byk!

Jasiu, powiedz jakieś zdanie w trybie oznajmującym.

- Koń ciągnie furę.
- A teraz w trybie rozkazującym.
- Wio!

- Piosenka – „POKOLENIE” – Kombi

PROWADZĄCY 2

I tak oto dobrnęliśmy do końca. Chcielibyśmy z tego miejsca życzyć Wam powodzenia na maturze, sukcesów na nowej drodze życia. Aby dni, których jeszcze nie znacie przyniosły tylko to co dobre i piękne. Czas ucieka. Za chwilę zabrzmi ostatni dzwonek. Odchodzicie ustępując miejsca młodszym, zostawiając im słowa:

PROWADZĄCY 1

„Ważne są tylko te dni, których jeszcze nie znamy.

Ważnych jest kilka tych chwil, tych na które czekamy.”

- Piosenka – „TO JUŻ JEST KONIEC” – Elektryczne Gitary

Bibliografia:

Scenariusz przygotowano w oparciu o materiały dostępne w sieci INTERNET.

*XII. TALENTY MŁODYCH
– TWÓRCZOŚĆ NASZYCH UCZNIÓW*

Monika Januszka
uczennica klasy III TB
w ZS Nr 1 im. Jana Kilińskiego w Kłobucku

CODZIENNOŚĆ NA WYCIĄGNIĘCIE RĘKI

Jestem smutnym człowiekiem
Boje się każdego dnia
Nie mogę przywiązać się do
Życia okrutnie podanego
Na brudnej tacy przez los.
To zabija mnie codziennie
Nie mogę się pozbierać
Chcę uciec lecz nie mogę.
Mamo, tato pomóżcie mi
Słyszycie mnie w niebie?!
Wiem, to moja wina jest
Ale czyż nie tak chciał świat?!

Zapomniany przez wszystkich
Żyję sam na ulicy pierwszeństwa
Gdzie trudno znaleźć śmietnik
Na własność, tylko dla siebie
Mam karton - dla mnie jak willa...

Wędruję z parku do blokowiska
Ktoś zawsze poczęstuje kanapką
Dzieci uciekają boją się mnie
Z której strony jestem taki straszny?!
Raczej bezbronny jak niemowlę/ptak...

UCIEKAM

Dalej od spraw od słońca od gwiazd
Wybiegam myślami w przyszły świat
Gdzie nie będzie wojen, okrucieństw,
Zła i niezrozumienia, wobec ludzi, nas.

Trudno znaleźć miejsce tylko dla siebie.
Trudno powiedzieć, gdzie będzie lepiej.
Próżno szukać, mam to w sobie, dusza.
Ona poprowadzi nas w piękniejszy świat
Gdy przyjdzie odpowiednia pora...

Uciekam od zgubnych rządów tego świata,
Lecz nieustannie niepotrzebnie je gonię,

Nie da się uciec daleko, najdalej, do łez
Możesz jedynie doprowadzić się, do śmierci.

Trudno znaleźć miejsce tylko dla siebie.
Trudno powiedzieć, gdzie będzie lepiej.
Próżno szukać, mam to w sobie, dusza.
Ona poprowadzi nas w piękniejszy świat
Gdy przyjdzie odpowiednia pora...

NAMIĘTNOŚĆ

Dotknij jej ciała,
Poczuj jej zapach,
Wiatr w jej włosach
Ukołysz Cię do snu,
Gdy będziesz bardzo chciał.

W oczach, głosie
Widzisz, słyszysz
Co chce przekazać Ci,
O uczuciu, które w sercu
Jej i twym od dawna tkwi.

Przytul do siebie,
Serca biciem da znak,
Otwarte drzwi czekają już,
Byś wprowadził swe walizki,
Byś zamknął się na klucz i nie wychodził już...

Piękna bajka w piosence
Morał zapewne też
Lecz nie licz na te słowa
Postaraj się o szczęście swe...

W PUSTYM POKOJU

W pustym pokoju
Bez okien, bez drzwi
Siedzę na podłodze
Z niczego, jak pył
Myślę jak wydostać
Ciało me z klatki tej
Chcę razem z nim
Żyć, nie ciągle sama

Moja dusza tęskni wciąż
Za przepychem w sercu

Jest puste kilka lat
Marzy by kochał je ktoś

Ściany zbliżają się
Ściskają bardzo ciało
Duszę się każdym
Wdechem, jest zimno
Ciemno, nie widzę nic
Pragnę cię przytulić
Pragnę się obudzić
I normalnie tu żyć

Moja dusza tęskni wciąż
Za przepychem w sercu
Jest puste kilka lat
Marzy by kochał je ktoś

Okazało się, że to tylko zły sen
Tak naprawdę każdy wie jak chce śnić
Dziś wieczorem myślałam jak zabić się
Zrozumiałam jak bardzo chcę przytulić...
Ciało swe...

NIESPRAWIEDLIWOŚĆ

Niesprawiedliwość
To tylko chwila
Nie dla życia lecz dla śmierci
Za młodo by umierać nam
Lecz teraz wszystko obojętne tak

Nie ma Cię pozostał smutek w nas
Pozostaną wspomnienia
Dobre uczynki twe
Nie można zapomnieć ich, nie

Niesprawiedliwość
Jedna sekunda
W której wszystko kończy się
Pozostają strumienie łez
Potoki pięknych słów
Za późno już, za późno już

Nie ma Cię pozostał smutek w nas
Pozostaną wspomnienia
Dobre uczynki twe
Nie można zapomnieć ich, nie

CHCĘ, ALE JEDNAK NIE

Kiedy na niego patrzę
Mam go dosyć
Gdy nie widzę go
Tęsknię do niego
Sama nie wiem
Czego chcę
Gdy mnie dotyka
Mówię: Puść mnie!
Kiedy jestem sama
Pragnę, by przytulił mnie
Gdy mówi do mnie piękne słowa
Nie chcę go słuchać
Siedzę w samotności
Słyszę głuchą ciszę
Do mej głowy wpada myśl
Że ja nie wiem jak żyć
Że do miłości daleko mi

INNA DROGA

Zamykam oczy
Biały tunel
Światło też

Nie uwierzę
Co tam jest
Chcę jak najdalej wejść
By odgadnąć tajemnicę
Mogę umrzeć też

Do końca poznać życie
Nieśmiertelnością zachłysnąć się raz
Być pewnym że w przyszłości
Będzie bezgraniczny świat

KOLEJNY SEN O MIŁOŚCI

Wybieram jedną z dróg
Idę nią
Z lewa zło - odwracam głowę
Z prawa coś
Co przyciąga mój wzrok
Przystaję na chwilę
Przyglądam jeszcze się
Ciało z ciałem tańczą
Ich bliskość

Ich miłość, namiętność
Moja dusza na ten widok
Życ chce, tańczyć chce
Podchodzę bliżej
Chcę też poczuć to
By szczęśliwą być
Wyciągam rękę, nagle...

Zamknęły się oczy snu
I znów ta sama
Smutna, szara rzeczywistość

Nie chce mi się z łóżka wstać...

OD POCZĄTKU DO KOŃCA

Od początku do końca wszystko gra
Lecz kiedy ucieka czas to tak jakby nie było wcale nas
Wszystko kręci się jak na karuzeli
Kolorowo, pięknie i na szczycie, lecz kiedy spadniesz...

Nie podniesie Cię nikt!
Nie poda ręki!
Każdy myśli o sobie!
Więc nie warto myśleć, że ktoś ci pomoże!

Przyjacielu dokąd idziesz powiedz mi
Dlaczego nie mówisz co dręczy cię tak?
Pomóc chcę lecz ty nie angażujesz się
Nie odtrącaj dłoni mej, proszę przyłącz się.

POKOCHANA PRZEZ ZŁO

Chłód każdego dnia przeraża mnie coraz bardziej,
Ciemność, która mnie otacza jest bardziej ciemną,
Niż wtedy, gdy anioł przy mnie stał, lecz odleciał,

Błąkają się moje myśli w labiryncie strachu, lęku,
Czy pojawi się światło w ciemności, głos w ciszy?
Podchodzi do mnie on - lęk, jest drżący i chłodny

ZABOBONY

Zachód słońca, pełnia
Znak od zgniewanego pana
Zaćmienie księżyca, słońca
To klątwy są też
Tak potrafili namącić nam...
Wysypywanie cukru...
Dla bociana
By dziecina nie płakała
Zabobony...
Ochrzcij, ochrzcij!
Daj dwie stówy albo trzy
Nie sprawi malec problemów
Bez grzechu będzie żył...
Zabobony...

JEST TAK

Kiedy wstaje słońce
Budzi się
Ponury mroczny
Dzień
Niczym noc
Oślepia blaskiem
Gwiazd
Podobnie jak ty
Zasłania marzeń
Świat

Tylko zakazy, tylko rozkazy
Nie mogę przeciwstawić się
Nie mogę nacisnąć klamki by wyjść!
To jest klatka, w której marzenia tracą sens!
W której sen przestaje nawiedzać mnie!

Więc mówię
Odwal się
Zostaw mnie
Nie torturuj mnie
Nie pozwolę się krzywdzić, nie!!!

Chcę by było tak

Kiedy wstaje księżyc
Budzi się
Miła piękna
Noc
Niczym dzień

Rozjaśnia blaskiem
Słońca
Podobnie jak ty
Otwiera marzeń
Świat

Więc mówię
Odwal się
Zostaw mnie
Nie torturuj mnie
Nie pozwolę się krzywdzić, nie!!!

Lecz jest tak

Tylko zakazy, tylko rozkazy
Nie mogę przeciwstawić się
Nie mogę nacisnąć klamki by wyjść!
To jest klatka, w której marzenia tracą sens!
W której sen przestaje nawiedzać mnie!